

Acatiimi

PROFESSORIEN, TIEEENTEKIJÖIDEN JA YLIOPISTOJEN OPETUSALAN LEHTI

NRO 3/2024

Articles
in English
acatiimi.fi

EU on osa yliopiston arkea

Miten Suomessa voidaan
vaikuttaa Euroopan unionin
korkeakoulupolitiikkaan?

Ajankohtaista Miten valintakokeita tulisi uudistaa? / **Henkilö** ylijohtaja Sirkku Linna
Työhyvinvointi Etä- ja hybridityö / **Essee** University tuition fees in Finland

**”TKI-rahoituslaki
on upea selkänöja.
Silti moni verrokkimaa
on meitä edellä.
Vaikuttavuutta tarvitaan
lisää. Tekemistä ja
petrattavaa on paljon.”**

**SIRKKU LINNA,
KORKEAKOULU- JA TIEDEPOLITIIKKA-
OSASTON YLIJOHTAJA, OKM S. 34**

JUKKA "JUPS" HEIKKILÄ
puheenjohtaja, Professoriliitto

Näkymät T&K-ohjelman jäljiltä

Luottamus tieteeseen on korkealla, ansaitusti. Maailman onnellisiin ja kuu-deneksi innovatiivisin kansakunta rahoittaa ennätyksellisellä tavalla T&K-toimintaa samalla, kun hyvinvointiyhteiskunta kiristää vyötä.

Vuosien 2024–2027 investoinnit ja määrärahat päätettiin viime vuonna. Tulevien vuosien rahoituksen kohdentamisesta päätetään nyt. Seuraavaa rahoituskierrosta on valmisteltu OKM:n ja TEM:n yhteistyönä edustuksellisessa rahoitusryhmässä Tutkimus- ja innovaationeuvostolle. Se tekee esityksensä seuraavaan talousarvioesitykseen. Parlamentaarinen ohjelma näyttäisi olevan toteutumassa täysimääräisenä, sillä yritykset ovat ylittäneet 2/3 rahoitusosuutensa T&K-lisäyksestä.

Esityksestä saa vihiä vasta julkaistusta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025–2028, jolla suuri osa varoista kohdennetaan: Siinä lisätään Business Finlandin ja Suomen Akatemian myöntövaltuuksia ja kasvatetaan edelleen vastinrahoitusta EU-tutkimusrahoitukselle. Uutuuksina investoidaan yhteiskäyttöiseen infrastruktuuriin, erityisesti tekoälyyn soveltuvaan suurteholaskentaan, kohdennetaan varoja korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yritysten yhteisiin T&K-hankkeisiin ja edis-

tetään tutkimuslaitosten henkilöstön uusiutumista tutkijatohtoriohjelmalla.

Jotta T&K-panostukset muuttuisivat taloudellisesti menestyksekkääksi toiminnaksi samassa mitassa kuin verrokkimaissa, on ai-neettomia investointeja kasvatettava Suomessa. Se tarkoittaa tekijän- ja teollisoikeuksien harkittua hyödyntämistä ja yhdistämistä rahoitusmahdollisuuksiin nykyistä varhaisemmissa vaiheissa. Liike-toimintaosaamisen ja T&K:n kekseliäs yhdistäminen on liki välttämätöntä.

Tuleva julkinen rahoitus on ensi sijassa kilpailtua, ennalta-arvattua kohdentamista. Projektimaisuuden seurauksena määräaikaisuudet lisääntyvät. Rahoitukseen ei sisälly tavoiteltu koulutustason nosto, joka vaatisi seuraavan kymmenen vuoden aikana satojen miljoonien vuotuisia lisäpanostuksia, vaikka opetustyön tuottavuutta parannettaisiin roimasti. Opiskelijoiden toimeentulo voi muodostua läpimenoaikojen pullonkaulaksi.

Olemme nyt paljon vartijoina: pystyvätkö yliopistot yhdistämään tieteen vapauden, kannustavan oppimisympäristön ja houkuttelevan akateemisen uran kilpailukykyisin palkoin? T&K:n suunta on nyt selvä, ja siksi tulisi vakavasti harkita yliopistojen vapaan rahoituksen lisäämistä, jotta ne voisivat itse päättää, miten ne tavoitteisiinsa yhteistyössä pyrkivät. ▲

Olemme
nyt paljon
vartijoina.

ARTIKKELIT

- 6 ● **Teema**
Akateemisten unioni
Miten suomalaiset vaikuttavat unionin korkeakoulupolitiikkaan?
- 24 **Essee**
University tuition fees in Finland
- 34 ● **Henkilö**
Laatu luodaan korkeakouluissa
Opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osaston ylijohtaja Sirkku Linna
- 44 ● **Työhyvinvointi**
Unohtuuko etätyöinnostuksessa korkeakoulujen tehtävän ydin?
Etätyö vaikuttaa työhyvinvointiin monin tavoin.

”Julkisella rahalla on paljon ottajia. Täytyy pitää kiinni siitä, että korkeakoulutus pysyy julkisena eikä sitä yksityistetä.”

**KAUPPAOIKEUDEN PROFESSORI
PETRI MÄNTYSAARI**

- 3** ● ● **Pääkirjoitus**
Jukka Heikkilä
- 16** **Kiperä kysymys**
Miten valintakokeita tulisi uudistaa?
- 19** **Oivallus**
Tommi Harju
- 20** **Nyt**
- 31** **Kolumni**
Arto O. Salonen
- 32** **Maailmalta**
- 41** **Gallup**
Miten korkeakoulujen rahoitusmalleja tulisi pitkällä aikavälillä kehittää?
- 42** **Fakta**
Apurahalla tehtävä tutkimus
- 50** **Inspiraatio**
Kirjallisuus, taide, luonto
- 52** ● **Kysy asiantuntijalta**
Määräaikaisuudet työllistävät Helsingin yliopiston päaluottamusmiestä.
- 54** **Keskustelua**
- 55** **Liittojen yhteystiedot**

● In English ● På svenska

Acatiimi

PROFESSORIEN, TIEEENTEKIJÖIDEN JA
YLIOPISTOJEN OPETUSALAN LEHTI

ILMESTYSPÄIVÄ 3/2024

15.6.2024

27. VUOSIKERTA

painos 11 500 kpl

VERKKOVERSIO

acatiimi.fi

JULKAISIJAT

Professoriliitto ry, Tieteentekijät ry,
Yliopistojen opetusalan liitto YLL ry

PÄÄTOIMITTAJA

Eeva Ylitalo
eeva.ylitalo@otava.fi

TOIMITUS

Otavamedia Oy

TOIMITUSNEUVOSTO

Leena Kurkinen (Professoriliitto),
Hanna Lempinen (Tieteentekijät),
Siiri Nousiainen (Tieteentekijät),
Santeri Palviainen (YLL),
Juha Rouvinen (Professoriliitto) ja
Outi Ylitapio-Mäntylä (YLL)

KANSI

Outi Kainiemi

PAINOPIIKKA

Punamusta

ISSN

1455-1608

ILMOITUKSET

Pirunnyrkki Oy, Kari Kettunen,
puh. 0400 185 853,
kari.kettunen@pirunnyrkki.fi

ILMOITUSHINNASTO

1/1 Takakansi 4-väri 1 110 €, 1/1 muut sivut
4-väri 950 €, 1/2 4-väri 740 €,
aukeama 4-väri 1 320 €

MEDIAKORTTI

acatiimi.fi/mediakortti

PALAUTE

palaute@acatiimi.fi

OSOITTEENMUUTOKSET

Ilmoita osoitteenmuutoksesta
omaan liittoon

IN ENGLISH
acatiimi.fi

Teema

EU-POLITIikka

Akateemisten unioni

Euroopan unioni näkyy monin tavoin yliopistojen arjessa. Miten suomalaiset vaikuttavat unionin korkeakoulupolitiikkaan?

TERHI HAUTAMÄKI

OUTI KAINIEMI

Hankenin kauppaoikeuden professori, Professoriliiton varapuheenjohtaja **Petri Mäntysaari** toteaa alkuun, että tänään hän on aloittanut EU-vai-
kuttamisen aamuneljältä.

Mäntysaari viihtelee artikkelia digitalisaation vaikutuksesta korkeakoulujen arvoihin. Se perustuu esitykseen, jonka hän piti maaliskuussa Bukarestissa eurooppalaisen korkeakoulualan tutkijakonferenssissa.

Mäntysaari vastaa Professoriliiton kansainvälisistä asioista. Hän toimii eurooppalaisten opetusalan liittojen kattojärjestö ETUCE:ssä ja sen tiede- ja korkeakoulukomitea HERSC:ssä. Hän on mukana pohjoismaisessa yhteistyössä sekä Bolognan prosessia toimeenpanevan Bologna Follow-up Groupin työryhmässä.

Digitalisaation kokonaisvaltainen tarkastelu on yksi aihe, jota hän näillä areenoilla ajaa.

”Ennen pandemiaa ja pandemian alussa oletettiin, että digitalisaatiolla on pelkästään hyviä vaikutuksia korkeakoulutukseen. Kävi ilmi, että näin ei ole.”

Mäntysaaren teesi on tämä: teknologiset alustat eivät ole vain työvälineitä, vaan niiden

käyttö muokkaa yliopistojen luonnetta. Ne esimerkiksi kannustavat mittaamaan yksilötason suoritteita yhä tarkemmin ja edistävät ulkopuolisen päätöksen teettämistä.

Konferenssi, jossa Mäntysaari puhui, järjestettiin osana Bolognan prosessia, joka yhtenäistää Euroopan korkeakoulujärjestelmiä. Eurooppalaiseen tiedepolitiikkaan vaikuttaminen tuntuu luonteelta Mäntysaarelle, joka on tutkinut eurooppaoikeutta.

”Tässä saa uuden näkökulman yliopistomaailmaan. On kiva nähdä, pystyykö vaikuttamaan johonkin ja millä tavalla voi vaikuttaa.”

EU ON OSA YLIOPISTON ARKEA

EU:n tiedepolitiikka näkyy yliopistoissa monin tavoin. Konkreettisimmillaan se tuo tieteen-
tekijälle leivän pöytään esimerkiksi ERC- tai Marie-Sklodowska Curie -ohjelman rahoituksena. Koko Horisontti Eurooppa -puiteohjelma rahoittaa tutkimusta seitsenvuotisjaksolla noin 95 miljardilla eurolla.

Erasmus+-ohjelma edistää opiskelijoiden ja henkilöstön liikkuvuutta. EU laatii myös suosituksia tiedepolitiikasta: vaikkapa avoimesta tietestä tai vastuullisesta tutkijanarvioinnista. Hiljattain komissio julkaisi suunnitelmat uusista eurooppalaisista yhteistutkinnoista.

Komissio on edunvalvontajärjestöjen tärkein keskustelukumppani.

Tekeillä on tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma vuosille 2028-2034, eli nyt määritellään tulevaa tutkimusbudjettia ja rahoitusinstrumentteja.

EU:n tiedepolitiikka näyttäytyy kirjainlyhenteiden sekamelskana. Käytännössä vaikuttaminen on ihmisten kanssa puhumista, henkilötason yhteyksien ylläpitoa esimerkiksi komission virkamiehiin. Komissio on edunvalvontajärjestöjen tärkein keskustelukumppani.

”Pyrimme ETUCE:n kautta osallistumaan komission kannanmuodostukseen jo ennen kuin tulee papereita, joista pyydetään lausuntoja. Lausuntovaiheessa on jo myöhäistä, koska pääasiat on lyöty lukkoon”, Mäntysaari sanoo.

Iso haaste EU-korkeakoulupolitiikassa juontuu Mäntysaaren mukaan EU:n perussopimuksesta. Siinä on säädetty erikseen koulutuksesta ja tutkimuksesta. Tutkimusartiklassa puhutaan tutkimusalueen kilpailukyvyistä, ja tavoite on selkeä. Koulutuksessa taas puhutaan yhteistoiminnasta, liikkuvuudesta ja tutkintojen tunnustamisesta, mutta päämäärä ei ole näin suoraviivainen.

”Yhdessä tekemisestä ja yhteistutkinnoista tulee itseisarvo. Jos jokin siinä ei pelaa, ratkaisu on, että säädetään enemmän yhdessä tekemisestä”, Mäntysaari sanoo.

Mäntysaaren mukaan kilpailukyvyyn tavoite pitäisi ottaa myös korkeakoulutukseen. Tämä tarkoittaa korkeakoulujen erikoistumista sen sijaan, että vain harmonisoidaan yhä lisää. EU-suunnitelmissa on trendinä mainita korkeakoulujen rinnalla vaihtoehtoiset koulutuksen tarjoajat. Mäntysaari painottaa, että korkeakouluja ei tule asettaa samalle viivalle pienempiä opintokokonaisuuksia tarjoavien yritysten kanssa.

”Julkisella rahalla on paljon ottajia. Täytyy pitää kiinni siitä, että korkeakoulutus pysyy julkisena eikä sitä yksityistetä.”

BOLOGNAN PROSESSI ETENEE

EU:n korkeakoulupolitiikka ulottuu myös yliopistotyön rakenteisiin. Muun muassa opintopistejärjestelmä ja jako alempiin ja ylempiin tutkintoihin ovat seurausta eurooppalaisen korkeakoulutuksen yhtenäistämisestä.

Bolognan prosessiksi kutsuttu työ etenee kolmen vuoden välein ministerikokouksissa, viimeksi Tiranassa toukokuun lopussa. Kokousten välillä Bologna Follow-up Group ja sen työryhmät valmistelevat ja seuraavat toimeenpanoa.

OAJ:n erityisasiantuntija **Hanna Tanskanen** on toiminut ETUCE:n edustajana yhdessä

Teema

”Korkeakoulut eivät toimi umpiossa, vaan EU-politiikan kautta pystymme edistämään asioita kansallisestikin.”

Bolognan seurantaryhmistä. Global Policy Dialogue -työryhmä on käynyt vuoropuhelua eurooppalaisen korkeakoulualueen ulkopuolisten alueiden ja toimijoiden kanssa yhteistyön vahvistamiseksi. Työryhmä on valmistellut Global Policy Forumia, joka järjestettiin ensimmäisen kerran osana ministerikokousta. Tiranassa ministerit laativat julkilausuman Bolognan prosessin painopisteistä seuraaville vuosille, ja esimerkiksi ETUCE on muodostanut omat vaatimuksensa julkilausumaa varten.

ETUCE on vaikutusvaltainen toimija, joka edustaa jäsenliittojensa kautta 11 miljoonaa eurooppalaista opetusalan osaaajaa. Se edistää korkeakoulutuksen vakaata rahoitusta ja laatua, hyviä työoloja sekä opetuksen ja tieteen vapautta, pitkälti samoja teemoja kuin OAJ.

”Akateemisen työn houkuttelevuus on meille yksi kärki. Miten saadaan jatkossakin parhaat pysymään sektorilla ja miten työolosuhteita kehitetään”, Tanskanen sanoo.

Tanskasen mukaan EU:n korkeakoulupolitiikka on kiinteä osa suomalaista korkeakoulupolitiikkaa. Hän itse käy HERSC:n ko-

kouksissa Brysselissä kaksi kertaa vuodessa. Korkeakouluhankkeista käydään keskustelua hyvin aikaisessa vaiheessa esimerkiksi komission kanssa. OAJ vaikuttaa EU-asioihin myös keskustelemalla ministeriön kanssa. Valtionhallinto on asettanut 36 EU-asioiden valmistelujaostoa, ja OAJ on mukana koulutusjaostossa. OAJ:lla oli omat eurovaalien vaalitavoitteensa, joissa korkeakoulutuksen kärkenä oli akateemisen vapauden ja akateemisen työn vetovoiman vahvistaminen sekä EU:n tutkimus- ja kehittämisrahoituksen kasvattaminen.

”Meidän pitää miettiä, miten voimme hyödyntää EU:ta, johon olemme sitoutuneet jäsenenä. Korkeakoulut eivät toimi umpiossa, vaan EU-politiikan kautta pystymme edistämään asioita kansallisestikin.”

Vaikka korkeakoulupolitiikka kuuluu kansalliseen toimivaltaan, etenkin rahoituksella komissio käyttää myös konkreettista valtaa. Esimerkiksi korkeakoulualliansseja rahoittamalla se vaikuttaa opiskelu- ja tutkimusympäristöjen kehittämiseen.

Akava ajaa sitä, että EU:n oikeusvaltiokriteereihin lisätään tieteen, opetuksen ja taiteen vapaus.

KUNNIANHIMOA JA KOMPROMISSEJA

Usein EU:n tiedepolitiikka on niin sanottua pehmeää sääntelyä: linjauksia ja suosituksia. Tieteentekijöiden erityisasiantuntija **Miia Ijäs-Idrobo** sanoo, että myös linjauksilla ja suosituksilla on arvoa, vaikka ne eivät ole sitovaa sääntelyä.

”Suomi ei ole millään tavoin jälkijunassa, mutta meilläkin saadaan EU-tason linjauksista hyviä käytänteitä ja suuntaa, mihin järjestelmäämme kehittää”, Ijäs-Idrobo sanoo.

Yksi esimerkki on HR Excellence in Research -laatuleima, komission myöntämä tunnustus tutkijoiden työolojen ja uran kehittämisestä.

Ijäs-Idrobon mukaan EU:n tiedepolitiikassa on kunnianhimoisia päämääriä. Lopulliset linjaukset ovat toki aina kompromissien tulos. Hyvä esimerkki on uudistettu eurooppalainen tutkijoiden peruskirja, jonka Eurooppa-neuvosto hyväksyi joulukuussa. Aihe on tärkeä Tieteentekijöille, joka pyrkii edistämään tutkijanurien houkuttelevuutta.

Ijäs-Idboron mukaan peruskirja on tutustumisen arvoinen. Siinä tulee kuitenkin hyvin

esiin, miten tavoitteet voivat matkan varrella liudentua.

Tieteentekijät iloitsi viime kesänä komission yllättävänkin suorista ehdotuksista peruskirjaan. Komissio suosittelee, että tutkimusorganisaation henkilöstöstä enintään kolmannes voisi olla määräaikaisessa työsuhteessa. Suositus oli kuin suoraan Tieteentekijöiden omista tavoitteista. Lopulta tämä komission ehdotus jäi kuitenkin peruskirjasta pois.

”Olimme myös yllättyneitä, että peruskirja suosittaa uranäkymien selkeyttämiseksi tenure track -järjestelmää, jolloin positiivisen arvioinnin kautta voi edetä vakituiseen tehtävään. Eihän se ongelmaa ratkaise eikä muuta määräaikaisuustilannetta.”

Tieteentekijät vaikuttaa paitsi ETUCE:ssa, myös esimerkiksi nuorempien tutkijoiden Eurodoc-keskusjärjestössä. Ijäs-Idrobo kehuu myös vuoropuhelua EU-asioissa OKM:n kanssa.

”Kaikissa maissa yhteys ei ole näin hyvä, että järjestöillä on suorat yhteydet ministeriöön ja ministeriö aloitteellisesti kysyy sidosryhmien kantaa.”

Brysselissä pelataan paljon henkilökohtaisilla suhteilla, ja vaikuttaminen on usein pitkäjänteistä puurtamista.

TIETEEN VAPAAUS HUOLETTAA

Markus Penttinen on saapunut aamukoneella Brysseliin. Hän on toiminut Akavan kansainvälisten asioiden päällikkönä vuodesta 2000. Iso osa työstä on EU-asioita.

”EU on värikäs monikulttuurinen yhteisö. Koko ajan sattuu ja tapahtuu. Asiat menevät eteenpäin, eikä missään vaiheessa ole paikallaan pysymistä”, Penttinen sanoo.

Akava vaikuttaa EU-politiikkaan useilla foorumeilla: Suomessa eduskunnan suuri valiokunta käsittelee EU-asioita. Ministeriöillä on EU-jaostonsa. Brysselissä toimii korkeasti koulutettujen asiantuntijoiden Eurocadres. Akava kommentoi komission esityksiä ja lähettää kannanottojaan parlamenttiin.

Edunvalvontajärjestöillä on yhteinen huoli: kuinka EU pitää kiinni osaamisesta ja houkuttaisi tutkijoita globaalisti. Penttinen sanoo, että EU:lla on tavoite, että jäsenmaat käyttävät kolme prosenttia bruttokansantuotostaan tutkimus- ja innovaatio toimintaan. Tavoite kuitenkin laahaa. Samaan aikaan Yhdysvallat ja Etelä-Korea painelevat reippaasti yli.

Akava tavoittelee tutkimusrahoituksen kasvattamista. Puiteohjelman 95 miljardia euroa voi kuulostaa paljolta, mutta sitä voi suhteuttaa siihen, että yksi amerikkalaisyritys,

Amazon, käyttää tutkimukseen ja kehitykseen 85 miljardia dollaria vuodessa.

Akava ajaa myös sitä, että EU:n oikeusvaltiokriteereihin lisätään nimenomaisena vaatimuksena tieteen, opetuksen ja taiteen vapaus.

”Kymmenen vuotta sitten olisi ihmetelty, miksi tällaista esitetään. Nyt tieteen vapaus ei ole enää itsestään selvää edes Suomessa”, Penttinen sanoo.

Loppuvuodesta hallitus ei poikkeuksellisesti aikonut hyväksyä Strategisen tutkimuksen neuvoston ohjelmateemaa, maahanmuuttoa. Lopulta tema lykättiin vuodelle eteenpäin. Äärimmäisenä esimerkkinä Unkarissa tutkimus on täysin poliittisessa ohjauksessa.

Tiedepolitiikka liittyy kaikkeen päätöksentekoon. EU:n päätösten halutaan perustuvan tutkittuun tietoon. Periaate on pian koetuksella, kun EU päättää hiilidioksidipäästöjen vähennystavoitteestaan vuoteen 2040 mennessä. Tutkijat suosittavat vähintään 90 prosentin vähennystavoitetta. Ratkaisu on hyvin merkittävä ilmaston kannalta.

”Mutta se on tärkeä toisellakin tapaa. Se kertoo, noudattaako EU:n päätöskoneisto tutkimuksen hyvin selkeää ja kirkasta suositusta.” ▲

Yliopisto valvoo etuja EU:ssa

JÄRJESTÖJEN OHELLA yliopistot toimivat EU-foorumilla. **Saara Harjula** työskentelee EU-asioiden yhteyspäällikkönä Helsingin yliopistossa. Hän kuvaa itseään eurooppalaiseksi, joka on tehnyt parikymmentä vuotta töitä Brysselissä ja hoitanut EU-asioita myös rehtorineuvosto Unifissa.

EU:n vaikutusvalta korkeakoulupolitiikassa on kasvussa. Strateginen ohjaus vaikuttaa kansalliseenkin tiedepolitiikkaan. EU:n suositukset valuvat usein rahoittajien, kuten Suomen Akatemian tai Business Finlandin, käytäntöihin. Tällöin niistä tulee konkreettista todellisuutta.

Parlamenttivaalien tuloksella ja komission muodostumisella on iso merkitys myös yliopistoille. Poliittinen tahto näkyy suoraan siinä, paljonko tutkimukseen halutaan kohdentaa rahaa ja mitkä ovat painopisteet. Yliopisto on pyrkinyt muun muassa vaikuttamaan Horisontti Euroopan vuosien 2025–2027 työohjelmaan ja tulevaan EU:n viisivuotiskauteen yliopiston tiede- ja korkeakoulupoliittisilla tavoitteilla. Yliopisto osallistuu myös keskusteluun siitä, mitä kansallisia toimia tarvitaan, jotta komission suunnittelemat eurooppalaiset yhteistutkinnot voisivat toteutua.

Harjula toivoo lisää ennakoivaa keskustelua EU-politiikasta ministeriöiden kanssa. Virallinen kanava, TEM:n ja OKM:n EU-jaostot, eivät ole tehokas vaikuttamisen paikka, koska niissä käsitellään jo hyvin valmiita dokumentteja.

”Aika paljon operoimme suoraan Brysselissä. Usein mukanani on joku rehtoraatista tai tutkijoista. Hedelmällisintä on yleensä mennä delegaationa, jossa on akateemisen puolen edustaja, julkisen sektorin ja yksityisen sektorin edustaja. Monipuolinen delegaatio vie samaa viestiä.”

Yliopistot vaikuttavat Brysselissä myös verkostoina. Helsingin yliopisto toimii 24 tutkimusyliopiston LERU:ssa (League of European Research Universities). Laajempi toimija on 800 yliopistoa edustava European University Association EUA.

Brysselissä pelataan paljon henkilökohtaisilla suhteilla, ja vaikuttaminen on pitkäjänteistä puurtamista. Usein ei voi tietää, oliko juuri oman delegaation ansiota, että komissio kirjoitti jotain politiikkapaperiinsa. Joskus on hienoa nähdä, että komissiolle esitelty asia ilmestyy työohjelmaan.

Harjula kokee onnistumisiksi hetket, jolloin voi auttaa edistämään vuoropuhelua. Kerran hän vastaanotti Brysselissä vieraita teologisesta tiedekunnasta ja mietti, mitä keskusteltavaa näille keksisi komission kanssa.

”Bryssel oli juuri ollut terrori-iskujen kohteena. Kävi ilmi, että vierailijoilla olikin hirveästi annettavaa sisäisen turvallisuuden ja demokratian kysymyksiin uskonnon tutkimuksen näkökulmasta, ja ajatuksia siitä, mitä kannattaisi tulevaisuudessa tutkia.”

Miten valintakokeita tulisi uudistaa?

Yliopistojen nykyisten yli 130 valintakokeen tilalle kaavaillaan yhdeksää valtakunnallista valintakoetta.

Yliopistojen opiskelijavalintojen kehittämishanke julkaisi keväällä luonnoksen valintakokeiden uudistuksesta. Sitä ennen toteutettiin tutkimus, jossa tarkasteltiin, millaista tietoa ja taitoa nykyiset valintakokeet mittaavat. Tutkimus arvioi myös, miten valintakokeet onnistuvat mittaamisessa ja miten opiskelijavalintoja tulisi kehittää.

Tutkimuksen toteuttivat Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT yhdessä Laboren ja Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otuksen kanssa.

Muutoksesta on keskusteltu kiivaasti, ja uudistuluonnoksesta on tullut myös paljon kriittisiä yliopistolaisilta.

Onko valintakokeiden uudistukselle tutkimustiedon näkökulmasta perusteita, Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otuksen tutkija Virve Murto?

Tutkimuksessa totesimme, että nykyisissä valintakokeissa on päällekkäisyyttä ja samankaltaisuutta. Uudistus on sen valossa perusteltu. Emme päässeet siihen asti, mikä on oikea määrä kokeita ja minkä oppiaineiden tulisi tehdä yhteistyötä. Näitä asioita on opiskelijavalintojen kehittämishankkeessa sitten jatkotyöstetty. Yllätyin siitä, että luonnoksessa oli päädytty niinkin pieneen valintakokeiden määrään.

Ajatuksena on, että uudistettuihin valintakokeisiin ei tarvitsisi juuri valmistautua. Millaisia seurauksia tällä olisi opiskelijoiden valikoitumiseen?

Toiveena on, että opiskelijoiden joukko voisi moninaistua. Uudistus helpottaa niitä, joilla ei ole elämäntilanteessaan mahdollisuutta keskittyä pääsykoekirjojen tai ennakkomateriaalin lukemiseen: niitä, jotka esimerkiksi käyvät töissä tai joilla on pieniä lapsia tai joiden vanhemmilla ei ole taloudellista mahdollisuutta tukea hakijan valmistautumista valintakoe-prosessiin.

Alakohtaisia valintakokeita on kuitenkin pidetty tärkeinä, jotta voidaan mitata motivaatiota ja soveltuvuutta juuri kyseiselle alalle. Eikö tämä ole tarpeellista?

Itse kritisoin tutkimuksessamme alakohtaisten valintakokeiden vähenemistä. Aitoja motivaatiota mittaavia kysymyksiä valintakokeissa oli todella vähän. Voi kysyä, mittaako koe motivaatiota vai resursseja: sitä, paljonko on mahdollista panostaa valmistautumiseen. Jos joudut käymään töissä rahoittaaksesi elämääsi, oletko vähemmän motivoitunut?

Jos luet pääsykokeisiin kaksi tieteellistä artikkelia, se ei tee alaa tutuksi. Hakijat myös tekevät hakuvalinnat ennen kuin materiaalit on julkaistu. Alan esittelyn pitää tapahtua paljon

Hyvin rakennetuilla monivalintakysymyksillä voidaan myös mitata asioita laajasti.

aiemmin. Ehkä joillakin aloilla pitää miettiä, pystytäänkö varmistamaan riittävä substanssiosaaminen.

Todistusvalinta on kuitenkin jo nyt muuttanut valintakokeen merkitystä, kun niin moni menee yliopistoon lukiossa opitun perusteella.

Yhteiset valintakokeet koostuisivat pääosin tai täysin monivalinta-, yhdistely- tai aukkotehtävistä. Tätä kritisoidaan etenkin yhteiskuntatieteellisillä ja humanistisilla aloilla, joilla on perinteisesti haluttu esseekysymyksillä testata kirjallisia taitoja ja kykyä omaksua laajoja kokonaisuuksia. Onko riskinä, että mennään pinnalliseen testaukseen, joka ei mittaa oikein mitään?

Ymmärrän tämän valintakokeiden rakenteita läpikäyneenä. On keskusteltu, voisiko valintakokeissa olla kirjallisiakin tehtäviä. Hyvin rakennetuilla monivalintakysymyksillä voidaan kuitenkin myös mitata asioita laajasti. Se vaatii perehtymistä ja uusia tapoja ajatella.

On myös esitetty, että kokeissa olisi myös oppiaineiden omia osioita, joita kaikki eivät

täytä. Tässä taas on ongelmana se, miten esimerkiksi neljän tunnin kokeessa varmistetaan tasapuolisuus, kun joku hakee kahteen ja joku kuuteen kohteeseen.

Sadat yliopistojen työntekijät ovat allekirjoittaneet adressin, joka vaatii lisäaikaa valintakoeuudistukselle. Allekirjoittajat vaativat, että muutosta ei viedä täytäntöön vielä keväällä 2025 vaan valmistellaan huolellisemmin. Uudistetaanko valintakokeita nyt liian kiireellä?

Valmistelua on tehty jo vuosia, ja jatkotyöstöä varten on tullut paljon kommentteja kentältä. Pitäisin tosi tärkeänä seurantatutkimusta. Pitää tutkia valintakoeuudistuksen vaikutuksia ja olla myös valmis tekemään muutoksia.

Joka tapauksessa valintakokeiden sisältöä ei voida ylhäältä päin sanella. Henkilöstö on ne tähänkin asti tehnyt, ja sisällön tuotanto tulee yliopistoista jatkossakin. Ymmärrän henkilökunnan huolen, kun tehdään suuria muutoksia nopealla aikataululla. Toisaalta yhteistyötä lisäämällä voidaan muutoksia tehdä koordinoitusti. ▲

Oivallus

Kirjasto on kohtaamispaikka

Kirjastojen digitalisoituessa inhimillisyys ei katoa mihinkään, uskoo Taideyliopiston kirjaston johtaja Tommi Harju.

”**K**irjastot ovat yliopistoissa tärkeitä oppimista, opiskelua ja tutkimusta tukevia tiloja, joissa ihmiset kohtaavat ja jakavat asioita. Tämä tulee tulevaisuudessa olemaan yhä merkityksellisempää. Kriittisen tiedon tarve lisääntyy. Kirjastojen tehtävänä tässä suhteessa on kuratoida ja tarjota sitä luotettavasti.

Yhteiskunta, yliopisto ja tutkimus muuttuvat, ja myös tekninen kehitys on huimaa. Samalla kirjaston tehtävät monipuolistuvat. Esimerkiksi avoin tiede ja tutkimuksen tuen palvelut laajentavat toimintakenttää. Tekoälyn kehitys on uusien kielimallien myötä ampaissut kovaan vauhtiin. Tekniikka kannattaa ottaa kumppaniksi, ei taistella sitä vastaan. Kun robotiikka ja tekoäly hoitavat yhä enemmän mekaanisia tehtäviä, inhimillisyden merkitys korostuu.

Tutkimus yliopistoissa on moninaista, niin myös tarvittavat aineistot. Uskon, että esimerkiksi virtuaalitekniikka tulee olemaan kirjastoissa merkittävässä asemassa. Digitaalisia lähteitä käytetään aina vain enemmän, ja fyysisten aineistojen määrä on monissa yliopistokirjastoissa jo vähentynytkin. Toisaalta monilla tieteenaloilla, esimerkiksi humanistis-taiteellisilla aloilla, näin ei välttämättä tapahdu ainakaan lähitulevaisuudessa. Kirjastojen varastoaineistot ja Varastokirjaston merkitys näytättyvät uudessa roolissa.

Muutoksen vauhdissa pysyminen edellyttää kirjastoilta uudenlaista osaamista. Se tulee edellyttämään kirjastoille myös uudentyypisiä rekrytointia. Digiosaaminen tulee olemaan yhä vahvemmin osa kirjastossa työskentelevän pätevyyttä.” ▲

TOMMI HARJU
Taideyliopiston kirjaston johtaja
Musiikin tohtori, filosofian lisensiaatti
Suomen yliopistokirjastojen
verkoston pj. 2023–2024

ISTOCK

Muutokset oleskelulupiin huolettavat tieteentekijöitä

ORPON HALLITUKSEN esittämät muutokset ja rajoitukset maahanmuuttoon, kansalaisuuden vaatimuksiin ja oleskelulupiin puhuttavat Tieteentekijöiden jäsenistöä. Tieteentekijät järjesti webinaarin ajankohtaisista kysymyksistä liittyen maahanmuuttoon ja tutkijoiden oleskelulupiin toukokuussa. Webinaarissa keskusteltiin erityisesti tutkijoiden oleskeluluvista, heidän perheensä erilaisista tilanteista, apurahatutkijoiden asemasta ja kansainvälisten tutkijoiden mahdollisuuksista työllistyä Suomeen. Kansainvälisten tutkijoiden määrä liiton jäsenenä on kasvanut tasaisesti, ja tällä hetkellä noin 20 prosenttia liiton jäsenistä on kansainvälistäustaisia. Liiton tuoreimman jäsenkyselyn (2022) mukaan tavallisimmat oleskelulupatyypit kansainvälisten tutkijoiden keskuudessa ovat tutkijan oleskelulupa (35 %) ja pysyvä oleskelulupa (35 %). Joka kolmas tohtorintutkinnon tehnyt tieteentekijä oli kohdannut ongelmia oleskelulupien kanssa.

Orpon hallituksen valmistelemat lakimuutokset ja rajoitukset maahanmuuttoon ja oleskelulupiin sekä kansalaisuuden vaatimuksiin herättivät huolta webinaarin osallistujissa. Kaavaillut muutokset etenkin kansalaisuuden ja pysyvän oleskeluluvan asumisvaatimuksiin tulevat vaikuttamaan myös tieteentekijöihin, mutta esimerkiksi niin kutsuttu kolmen kuukauden uudelleentyylistymisen sääntö pätee ainoastaan työperäisellä oleskeluluvalla maassa oleviin. Tutkijan oleskeluluvalla tieteentekijän on edelleen mahdollista hakea oleskeluluvalla jatkoa työn hakua varten.

LIISA TAKALA

Maria Löfgren jatkokaudelle

AKAVAN liittokokous valitsi toukokuussa **Maria Löfgrenin** jatkokaudelle Akavan puheenjohtajana yksimielisellä päätöksellä. Kausi on nelivuotinen. Löfgren on toiminut Akavan puheenjohtajana marraskuusta 2022 alkaen. Hänen tavoitteenaan uudella kaudella on, että Akava on tulevaisuudessa työelämäuudistusten suunnannäyttäjät ja työmarkkinoiden edelläkävijä.

Helsingin yliopisto arvioi koulutusohjelmat

HELSINGIN YLIOPISTON kaikki kandi-, maisteri- ja tohtori-ohjelmat arviointiin lukuvuoden 2023–2024 aikana. Katselmuksesta vastasi arviointiryhmä, jonka puheenjohtajana toimi Helsingin yliopiston kansleri **Kaarle Hämeri**. Arviointiryhmä kävi läpi kaikki Helsingin yliopiston 130 koulutusohjelmaa, löysi 11 kehittämiskohdetta ja antoi 39 toimenpidesuosittelua. Arviointi oli vuonna 2017 perustettujen koulutusohjelmien ensimmäinen.

Digitaalinen Professorimatrikkeli on julkaistu

DIGITAALINEN PROFESSORIMATRIKKELI on julkaistu osoitteessa matrikkeli.professoriliitto.fi. Matrikkeli sisältää tietoja professorikunnasta Turun vanhan akatemian perustamisesta eli vuodesta 1640 lähtien. Mukana ovat full professorit yliopistoista ja tutkimuslaitoksista, professorin urapolulla olevat sekä ne akateemiset johtajat ja tutkimuslaitosten johtajat, joilla on professoritausta.

Tietojen antaminen matrikkeliin on ollut vapaaehtoista. Niiden osalta, jotka eivät ole ilmaisseet suostumustaan tietojensa julkaisemiseen, on matrikkelissa vain kutsumanimi, sukunimi, syntymävuosi ja viimeisin professuuri. Näidenkin julkaiseminen on ollut mahdollista kieltää.

Digimatrikkeliä voivat selata ja tietojansa päivittää Professoriliiton jäsenet ja ne henkilöt, joiden tietoja matrikkeli sisältää. Selaamiseen tarvitaan käyttäjätunnus ja salasana. Tarkemmat ohjeet ovat palvelun kirjautumissivulla.

Painettu matrikkeli julkaistaan tulevana syksynä. Jos et ole tehnyt ennakkotilausta, voit tilata kirjan sähköpostitse osoitteesta professoriliitto@professoriliitto.fi. Painetun matrikkelin hinta on Professoriliiton jäsenille 100 euroa ja muille 250 euroa.

Professorikunnan palkoista selvitys

PROFESSORILIITTO on tehnyt vuosittaisen palkkaselvityksen professorikunnan palkoista.

Kokoaikaisien professoreiden (full) lukumäärä kasvoi hiukan vuoden aikana lukumäärän ollessa viime vuonna 1997. Professoreiden kokonaispalkka oli työnantajaselvityksen mukaan syyskuussa 2023 vakinaisilla professoreilla (full) 7 781 euroa ja määräaikaisilla 7 322 euroa.

Syyskuussa 2023 professorin urapolulla oli yliopistoissa 565 associate professoria ja 323 assistant professoria eli yhteensä 888 henkilöä. Valtaosa heistä oli kokoaikaisessa työsuhteessa. Associate professoreiden kokonaispalkka oli 6 295 euroa ja assistant professoreiden 5 310 euroa syyskuussa 2023.

Huolestuttavaa on, että professorien palkkakehitys on ollut vuodesta 2014 lähtien keskimäärin heikkoa verrattuna koko opetus- ja tutkimushenkilöstöön.

Tietoa tutkimuksen vaikuttavuudesta

SUOMALAISEN Tiedeakatemian tuottama Tieteestä päätöksentekoon -kurssimateriaali on nyt julkaistu avoimena verkkomateriaalina. Kurssi tarjoaa tietoa tutkimuksen ja päätöksenteon välisestä vuorovaikutuksesta sekä tutkijan erilaisista keinoista tukea tietopohjaista päätöksentekoa. Sisällöt konkretisoivat vaikuttavuustyötä ja tekevät siitä tutkijoille helpommin lähestyttävää. Materiaali on avoimesti ja maksutta saatavilla Tiedeakatemian verkkosivuilla sekä suomeksi että englanniksi.

Muutoksia ansiosidonnaiseen

ANSIOSIDONNAISTA työttömyysturvaa koskeva laki muuttuu. Tarkista aikataulu ja vaikutus omaan työttömyysturvaan osoitteesta opetusjatie.fi/lakimuutokset-2024

Tiesitkö tämän apurahoista?

APURAHAT jakautuvat eri tieteenaloille eri tavoin, mutta yleisesti säätiöiden merkitys ja osuus tutkimusrahoituksesta on suuri etenkin lääke- ja terveystieteissä (yli 30 prosenttia alan tutkimusmenoista) sekä humanistisissa tieteissä (noin 25 prosenttia alan tutkimusmenoista).

Myel-vakuutettuja tieteen parissa toimivia apurahansaaajia on Melan tilastojen mukaan noin 4 400 henkilöä vuodessa. Kun huomioidaan lisäksi ilman Myel-vakuutusta toimivat apurahatutkijat, vuosittain apurahalla työskentelee arviolta 4 500 tieteen-tekijää. Määrä on suurempi kuin yhden suomalaisen yliopiston koko henkilöstö, Helsingin yliopistoa lukuun ottamatta.

Tieteentekijät on julkaissut uudet apurahalinjaukset, joissa otetaan kantaa apurahatutkijoiden asemaan yliopistoissa. Lue lisää apurahoista myös Acatiimin sivulta 44 ja tutustu linjauksiin tieteentekijat.fi

YLL:lle hallitus ja puheenjohtajisto

YLL:N LIITTOKOKOUS valitsi sääntömääräisessä kokouksessaan 24. toukokuuta liitolle puheenjohtajiston ja hallituksen. Puheenjohtajana jatkaa **Santeri Palviainen** Oulun yliopistosta. Myös varapuheenjohtajat jatkavat. 1. varapuheenjohtajaksi valittiin **Jonna Kangas** Helsingin yliopistosta ja 2. varapuheenjohtajaksi **Mika Mattila** Tampereen yliopistosta.

Tieteen tiedotus ry:n rahoitushaku 2024

Tieteen tiedotus ry julistaa haettavaksi rahoitusta tieteellisen tutkimuksen tuloksista tiedottamiseen ja saattamiseen yleisön tietoisuuteen. Apurahoituksella rahoitetaan myös hankkeita, jotka ennakkoluulottomasti ja rohkeasti viestivät tieteestä kaikelle kansalle. Kirjahankkeet ja tieteellinen tutkimus eivät kuulu apurahoituksen piiriin. Rahoitusta on yleensä myönnetty yhteensä noin 200 000 euroa 4-5 hankkeelle.

Kuka voi hakea?

Hakijana voi olla yksityinen henkilö, työryhmä tai rekisteröity yhteisö. Rahoitus osoitetaan rekisteröidylle taustayhteisölle.

Miten haetaan?

Tieteen tiedotuksen apurahojen haku on kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa hakija lähettää lyhyen ja napakan aihakemuksen. Tutustu hakuohjeisiin verkkosivuillamme osoitteessa www.tieteentiedotus.fi/ajank.

Toimita aihakemus yhtenä pdf-tiedostona sähköpostitse 23.8.2024 mennessä osoitteeseen tieteentiedotus@gmail.com. Saateviestiin toivomme merkittäväksi: vastuullisen hakijan nimi ja yhteystiedot, hankkeen nimi sekä lyhyt tiivistelmä hankkeesta.

Aihakemuksen perusteella jatkoon pääsevät hankkeet valitaan syyskuussa, ja näitä pyydetään toimittamaan varsinainen hakemus myöhemmin. Varsinaisen hakemuksen hakuohjeet toimitetaan jatkoon päässeille hankkeille.

Lisätietoja:

www.tieteentiedotus.fi

PROFESSORILIITTO
PROFESSORSFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

Korkeakoulutettujen kevytyrittäjyys on täällä.

Laskuta työsi helposti ilman omaa yritystä.

Korkeasti koulutettujen erityisosaamista tarvitaan, mutta paperityötä ei niinkään. Siksi Palkkioplus tarjoaa korkeasti koulutetuille palveluna työn laskuttamis-palvelun, jossa hoidamme kaikki velvoitteet ja sivukulut. Sinun ei tarvitse kuin tehdä työsi.

Kokeile heti! Laskuta työsi
aina edullisin jäsenetuhinnoin!
Rekisteröidy osoitteessa:

palkkioplus.fi

palkkio +
Kova osaaminen, pehmeä prosessi.

University tuition fees in Finland – an ongoing experiment

In Finland, the internationalisation of higher education has been a key policy objective since at least the 1990's.

 NEIL CRONIN

Prime Minister **Sanna Marin's** government programme included the goal of making Finland an internationally attractive place to study, research and invest. Indeed, Finland has taken positive steps recently, tripling the number of international university students in the past two decades.

Naturally, Finland is not the only country seeking to boost international student numbers. In a time of tightening budgets, as universities around the world are looking to eke out extra funds wherever they can, we find ourselves competing in a global race to attract the best international students. In 2019, there were more than six million mobile students studying around the world [1]. In some fields, the competition is exacerbated by the emergence of online programmes, some of which offer fully remote degrees or industry-related certification that can be obtained from the comfort of one's sofa.

A SHORT AND SELECTIVE HISTORY OF TUITION FEES

As with any education programme, expanding access to international students comes with a price tag. In publicly funded degree-awarding higher education institutions, most OECD countries charge tuition fees. In many cases, foreign students pay higher fees than nationals. As a case study, we can look to the UK, my native country from where I originally moved to Finland in 2005.

Tuition fees were introduced in Britain in 1998 and were capped at £1,000 (about €1,200) per year for British students in BSc and MSc programmes, while students whose parents earned less than a certain amount

Expanding access to international students comes with a price tag.

**By increasing the fees
futher, Finland could close
off several very promising
international markets.**

were completely exempt. The maximum yearly tuition fee was later increased, first to £3,000 in 2004, and then to about £9,000 in 2012, and it has remained more or less the same since then. Each fee increase was the result of several years of careful evaluation and influenced by factors such as inflation and the costs of additional staff and infrastructure.

This contrasts sharply with the situation in Finland. Since 2017, degree-awarding higher education institutions have been required to charge a fee of at least €1,500 per academic year per non-EU student for programmes not taught in Finnish or Swedish. Crucially, the cost of degree programmes is decided by the universities, not the state. Tuition fees for international MSc programmes in Finland currently vary between around €6,000–€18,000 per year; €10,000 per year is a reasonable estimate of the national average. Thus, EU students continue to receive the same content free of charge, while the cost of studying in Finland to non-EU students suddenly skyrocketed.

EFFECTS ON APPLICANT NUMBERS

At my institution, the University of Jyväskylä (JYU), between 2022 and 2024, the proportion of international applications from non-EU students was over 80% and increased each year. Across the whole of Finland, applicant numbers have also consistently increased. This in turn has led to a modest but steady increase in the number of non-EU students actually studying in some (but not all) Finnish universities. Each year between 2015 and 2020, around 3,000–4,500 new non-EU students commenced their studies in Finland [2].

Where do these students come from? At JYU, the top three non-EU applicant countries were Pakistan, Bangladesh and Nigeria in both 2023 and 2024. This is echoed across the whole of Finland; all three countries are in the top ten most represented among new non-EU students, as are Nepal, India and Vietnam. Whilst it is desirable to attract students from diverse parts of the world, some of the countries from which Finland receives the

most applications are among the poorest and least developed according to the UN.

This does not automatically tell us anything about the quality of students from these countries, but it does lower the likelihood that they will make up a significant proportion of fee payers, especially- as is often the case- if they do not have access to funding support from their home country.

TUITION FEES AND INCOME

Given the steady increase in non-EU students in recent years, we might assume that this has translated to substantial increases in tuition fee income, but has it? A 2020 survey found that of all students in international programmes in Finnish universities, the proportion who were liable to pay fees was less than 50% in all universities except one [2]. At JYU, the value was between 10 and 24%. But this statistic only tells us how many students could potentially pay the fees.

According to survey results, six Finnish universities reported that 75-100% of those liable

to pay fees received some kind of scholarship or reduction, typically between 25-100%. A further three universities said that the proportion who received financial assistance was between 50-74%, and only one stated that less than half of their non-EU students received financial assistance [2]. Having a scholarship system is generally a good initiative, but if scholarships are awarded to most or even all applicants - as is the case in some programmes - the tuition fee system becomes rather redundant.

In a 2021 survey, students were asked whether the cost of studies and tuition fees were a decisive factor in their choice of study place [3]. Nearly 40% said that it was to a very large extent, and a further 27% felt that fees played a somewhat decisive role. University students were also more likely than polytechnic students to consider cost and tuition fees as a decisive factor. Non-EU students stressed that the possibility of receiving a grant or scholarship was an important factor in choosing where to study, and some even stated that they would not have come to a Finnish university if they

We are already charging rather high tuition fees, and the system is still in its infancy.

had not received a scholarship. This may partly explain the huge gap between the number of applicants and the number of students who take up a study place; just 17% of all applicants actually enrol in a study programme.

Ultimately, the question of whether the tuition fee system is ‘working’ comes down to numbers. Are Finnish universities, on the whole, generating a substantial amount of net income from the fees? Between 2017 (when the first fee-paying students started) and 2022, the answer was ‘no’, or at least ‘not yet’. The Ministry of Education and Culture’s 2020 report concluded that overall, universities do not consider tuition fees a significant source of income². Estimated median tuition fee income per higher education institute (including Universities of Applied Sciences) – after accounting for scholarships and other grants paid out – was just over €200,000 per year. Two universities actually reported a net loss. To put this in perspective, a typical Finnish university’s turnover is measured in hundreds of millions of euros per year.

Nonetheless, a look at the year-on-year data

does at least show a positive trend. At JYU, for instance, tuition fee income has increased almost tenfold between 2017 (about €50,000) and 2023 (about €460,000), suggesting that the tuition fee system is starting to bear fruit, although the absolute numbers are still lower than hoped.

TIME FOR A CHANGE?

Into this complex picture comes the news that The Ministry of Education and Culture is considering a further increase in tuition fees [4]. This seems premature to say the least. Finland has pursued two aims over the past few decades: to increase the number of international students in Finland (and hopefully thereby boost the international workforce), and to generate additional income via tuition fees. As we have seen, there has been some progress regarding the first aim, and tentative signs that the second aim might be within reach. Is now the right time for a price increase?

Finnish universities already face a

dilemma. Some countries such as the UK offer 12-month MSc degrees, compared to two years in Finland. Coupled with the introduction of non-EU tuition fees (and Brexit), this means that a UK citizen would likely be worse off by choosing to study for an MSc in Finland rather than the UK, both financially and timewise. Why would somebody spend two years and €20,000 on an MSc in Finland if they can get a similar qualification from their own country in half the time and for half the price?

In short, we are already charging rather high tuition fees, and the system is still in its infancy. By increasing the fees further, Finland could close off several very promising international markets (unless we can tempt potential applicants with full scholarships).

If we intend to further increase the number of international students in Finland, it goes without saying that we need the financial resources to make it feasible, so tuition fees are here to stay. Finnish educational programmes continue to be a desirable commodity internationally, and there is

nothing wrong with charging a fee for them. Perhaps, though, we should think very carefully about the size of this fee. In 2021, only 16% of fee-paying university students in Finland completely agreed that their studies were worth the money, while 41% felt they had been somewhat worth it. These numbers need to dramatically improve, but a further increase in tuition fees will likely have the opposite effect.

There are at least two areas that require attention in the current system. Firstly, we need to incentivise non-EU applicants who are willing and able to pay tuition fees for Finnish programmes, by making sure that the offering at Finnish universities is even more tempting than a similar degree in their home country. Secondly, the scholarship system should only reward the best students, helping to avoid redundancies in the current system. If anything, a concrete step towards both aims would be to reduce the tuition fees that we charge, not to increase them.

The Ministry concludes its recent

As a nation that is home to a globally admired education system, I believe Finland can do better than mere damage limitation.

evaluation of the tuition fee system in rather sombre manner: “...as a whole, the introduction of tuition fees has not had long-term detrimental effects on making higher education institutions more international or on the willingness of non-EU/EEA students to study in Finnish institutions” [2].

Will this still be the case after a further increase in tuition fees? As a nation that is home to a globally admired education system, I believe Finland can do better than mere damage limitation. ▲

References [1]. OECD (2021), Education at a Glance 2021: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/b35a14e5-en>

[2]. OKM (2022), Experiences from the introduction of tuition fees in Finnish higher education institutions. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163825>

[3]. Juusola, Henna & Nori, Hanna & Lyytinen, Anu & Kohtamäki, Vuokko & Kivistö, Jussi (2021): Ulkomaiset tutkinto-opiskelijat suomalaisissa korkeakouluissa. Miksi Suomeen on päädytty ja kiinnostaako työskentely Suomessa opintojen jälkeen? Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:14.

Opetus- ja kulttuuriministeriö Helsinki 2021. ISBN pdf: 978-952-263-833-5. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-833-5>

[4]. <https://okm.fi/en/-/working-group-to-prepare-increase-in-tuition-fees-for-non-eu-and-non-eea-students>

NEIL CRONIN

PhD, Professor of Exercise Biology, Faculty of Sport and Health Sciences, University of Jyväskylä

Kolumni

ARTO O. SALONEN

*Professori,
yhteiskuntatieteiden laitos,
Itä-Suomen yliopisto*

Tulevaisuus on selkeä?

Eilistä ei voi enää elää uudestaan. Turvallisuushakuinen ihminen toivoisi kuitenkin tulevaisuuden olevan menneisyyden suoraviivaista jatkumoa. Silloin se hyvä, jota elämässä nyt on, olisi totta huomennakin.

Varmaa on, että ellemme vaihda suuntaa kansalaisina, yhteiskuntina ja ihmiskuntana, päädyimme juuri sinne, minne olemme kulkemassa. Maailman talousfoorumin mukaan näkymä ei ole houkutteleva.

Ihmisen olemassaolon perusta uhkaa murtua. Jo seuraavan kymmenen vuoden sisällä on riskinä, että nykyinen kehityskulku saa aikaan kriittisen muutoksen maapallon järjestelmissä, luonnon monimuotoisuuden romahduksen sekä luonnonvarojen ennennäkemättömän hupenemisen.

Kulkusuunnan tarkistaminen tarkoittaa sitä, että tutkimisen, oppimisen ja sivistymisen päämääränä vahvistuu ratkaisujen löytäminen ja niiden laajamittainen käyttöönotto yhteiskunnan kaikilla sektoreilla. Sitä tarvitaan, jotta Homo sapiensille kävisi hyvin.

Tulevaisuuden yliopisto on nykyistä enemmän yhteiskuntaa uudistava. Se ei tyy-

dy pelkästään nyky-yhteiskunnan rakenteiden jatkuvuuden turvaamiseen. Tarvitaan nykyistä enemmän uteliaita uudistajia, jotka tähyävät tavanomaisuuden tuolle puolelle.

Yhteiskuntaa uudistavan sivistysyliopiston olemassaolon tarkoituksena on löytää ratkaisuja ihmiskunnan keskeisimpiin ongelmiin. Pelkkä nykyisen yhteiskuntarakenteen kiertäjäksi jääminen ei riitä.

Koska ilmastonmuutos on pääasiassa ihmisen aiheuttama, on ratkaisun avaimet ihmisen käsissä. Kun jo käynnistynyt kuudes sukupoltoaalto on Homo sapiens-lajin aikaansaama, on muutoksentehtävä ihminen. Halutessaan ihminen ratkaisee myös luonnonvarojen hupe-

nemisen ongelman.

Tarvittava kestävyysmurros on luonteeltaan hyvinvointimurros, joka edellyttää päästämistä irti tuhlaamisesta ja ylikuluttamisesta. Todellisten hyvinvointitarpeiden merkitys vahvistuu. Samoin myönteiset kokemukset elämästä. Ratkaisuksi asettava elämä täydellistyy siitä rikkaudesta, jota tulevaisuuden toivon lisääntyminen saa aikaan. ▲

**Mikäli emme
vaihda suuntaa,
päädyimme
sinne, minne
olemme
kulkemassa.**

Maailmalta

Nature: ChatGPT corrupting peer review?

NATURE NEWS highlights a study by Weixin Liang et al. on the use of Artificial Intelligence in peer review. The reviews studied were conducted on papers submitted to four major machine learning conferences. A preprint of the study, posted on arXiv, found that between 7 and 17 percent of the peer review reports 'could have been substantially modified' by a language model, that is, modified beyond minor writing. Nature News discusses about the implications.

SOURCE: NATURE NEWS (10.4.2024), DOI: 10.1038/D41586-024-01051-2 & LIANG ET AL. (2024) DOI: 10.48550/ARXIV.2403.07183

ISTOCK

ISTOCK

Next EU Research and Innovation Framework Programme FP10 under preparation

THE EUROPEAN COMMISSION is starting to prepare the next research and innovation funding programme FP10 that comes into effect in 2028 when the Horizon Europe ends. Policy discussions about the content of the new programme and size of its funding have begun. According to the Science|Business Network, consultations of the EU Member States start in 2024 with Member States' visions for the new programme. The European Commission is expected to deliver an official proposal for the programme in the summer of 2025, and the negotiations between Member States should start in the following autumn.

Stakeholders representing the research sector and universities have started to voice their opinions. For example, the League of European Research Universities (LERU) presented their 'ten key messages' in June 2023. Earlier this year, the European Research Council made their statement and on April, the European University Association (EUA) published their position paper.

A common theme across the board seems to be the urge for increased funding for the new programme.

SOURCES: EUA, LERU,
SCIENCE|BUSINESS NETWORK,
UNIVERSITY WORLD NEWS.

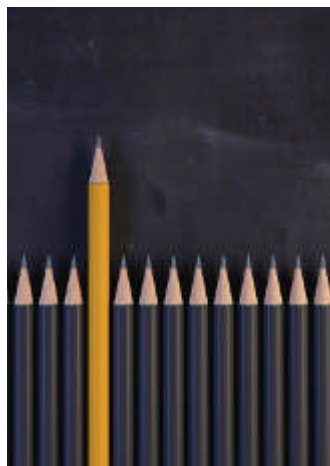
Impacts of Academic Excellence Initiatives

JAMIL SALMI and colleagues are pitching their new open access book *Academic Star Wars* that reports studies on Academic Excellence Initiatives (AEI) around the world. Covering Denmark, France, Germany, China, Russia, and others, the authors record that AEIs have different goals, scopes, funding, and successes. The AEIs were often a reaction to disappointments in university rankings. In most AEI programs, government is the key actor because they fund the programs and define the programs' goals.

Regarding the impact of AEIs, the authors summarise that, per evidence, 'AEIs have had a substantial influence on the performance of beneficiary universities, increasing their efficiency, research output, competitiveness, and global visibility.' AEIs have also increased academic mobility and created new opportunities for early-career researchers. Moreover, the authors are delighted that AEIs have facilitated a greater drive for excellence and a stronger competitive spirit.

The authors maintain that the changes brought by the AEIs may be temporary unless a permanent funding is provided to sustain them. They also note an increasing tension between local and global values, following the fact that AEIs often emulate the North American university model. Concentrating resources between a handful of universities may undermine other universities, as exemplified by regional inequalities in France. Finally, academic freedom is an open issue, because even if participation in AEIs can foster institutional autonomy, government control can still be exerted on academic freedom, as demonstrated by China and Russia.

SOURCES: INTERNATIONAL HIGHER EDUCATION, 118 (SPRING ISSUE 2024) & YUDKEVICH ET AL. (2023). ACADEMIC STAR WARS: EXCELLENCE INITIATIVES IN GLOBAL PERSPECTIVE (MIT PRESS).

ISTOCK

Tweeting does not increase citations

NATURE REPORTS a study according to which posting about a research paper on X (ex-Twitter) does not increase citations. The study, based on following 550 research papers from life sciences over the course of three years, observed a correlation between tweeting and citations, but there was no significant difference in citations between the tweeted papers and the control papers. Discussing research in social media, they conclude, can increase societal engagement, but not citation rate.

SOURCE: NATURE (27.3.2024)
DOI: 10.1038/D41586-024-00922-Y

10%

BY 2033 AFRICA SHOULD contribute to at least 10% to the global scientific output and produce around 100 000 PhD graduates.

SOURCE: UNIVERSITY WORLD NEWS & AGENDA 2063 IMPLEMENTATION PLAN

Laatu luodaan korkeakouluissa

Korkeakoulujen rahoitusmalliin tehdään nyt hallitusohjelman mukaisia, pieniä muutoksia. Taustalla kytee kuitenkin tarve rahoitusmallin perusteellisemmalle uudistukselle, näkee opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osaston ylijohtaja Sirkku Linna.

MINNA HIIDENSAARI

MIIKA KAINU

Tällä sektorilla kvartaali voi olla kaksikymmentäviisi vuotta. Pika-voittoa ei ole”, sanoo opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osaston ylijohtaja **Sirkku Linna**. Hän aloitti nykyisessä tehtävässään ylijohtajana viime vuoden joulukuussa.

Määräaikainen virkasuhde kestää marraskuun 2028 loppuun saakka. Osaston tehtäviin kuuluu korkeakoulu- ja tiedekentän strateginen kehittäminen, lainsäädäntö, rahoitus,

ohjaus sekä toimialan kansainvälinen yhteistyö.

”Tavoitteenani on tehdä oma pieni osani siinä, että laadukasta tutkimusta ja opetusta viedään Suomessa eteenpäin.”

Pikavoittoa ei ole luvassa, mutta agendalla kangastelee kaksi erilaista muutostarvetta. Lyhyemmän aikavälin tavoitteet koskevat huhtikuun alkupuolella valtioneuvoston hyväksymiä, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoitusmalleja koskevia muutoksia. Ne tu-

Sirkku Linna,
*yhteiskuntatieteiden ja
kauppätieteiden maisteri*

Syntynyt: 1975 Virroilla

Työ: Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan ylijohtaja, opetus- ja kulttuuriministeriö

Perhe: 17-vuotias Oliver ja amerikankarvattomatterrierit Jussi ja Pedro

Harrastukset: Kaikki mahdollinen liikkuminen, päälajina katutanssi.

”Hiphopissa kisaan edelleen, tällä hetkellä VTKY:n riveissä Rare Batch -muodostelmajoukkueessa.”

Mistä tunnetaan työyhteisössä? Naurusta

Mistä ei tunneta? ”Käsityöhommat remonteista sukankutomiseen kaikkienensa periytyneet perheeltä, varmaankin asia, joka ei niin kovasti työn puolella näy.”

”Hallitusohjelman kaksi prosenttilukua ohjaavat osaston toimintaa.”

kevat hallitusohjelmaan kirjattuja tavoitteita. Suurempi muutos, jossa on tarkoitus määrittää ja uudistaa rahoitusmalli kokonaan uudelta pohjalta, odottelee taustalla.

TAKAMATKALLA RIITTÄÄ VIELÄ KIRITTÄVÄÄ

”Hallitusohjelman kaksi prosenttilukua ohjaavat osaston toimintaa”, Linna kiteyttää.

Ensimmäinen prosenttiluku on marssitettu silmiemme eteen säännöllisesti myös mediassa. Tavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä viidelläkymmenellä prosentilla suomalaisista nuorista aikuisista olisi korkeakoulututkinto. Tällä hetkellä luku on neljäkymmentä prosenttia.

”Vaikka korkeakoulusektori on kehittynyt valtavasti, olemme myös kansainvälisesti katsoen takamatkalla.”

Toinen keskeinen tavoitteita määrittävä prosenttiluku on neljä. Se liittyy hallitusohjelman linjaukseen tutkimus- ja kehitystoiminnan kasvattamisesta. Tavoite on saada tutkimus- ja kehityksen neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta.

Tällä hetkellä tuo prosenttiosuus kiikkuu kolmen tuntumassa. Neljän prosentin tavoite on kirjattu TKI-rahoituslakiin, jota Linna luonnehtii historialliseksi.

”TKI-rahoituslaki on upea selkänöja. Silti moni verrokkimaa on meitä edellä. Vaikutta-

vuutta tarvitaan lisää. Tekemistä ja petrattavaa on paljon, jotta saamme lisää osaamista ja tieteellistä tietoa hyödynnettäväksi.”

Tavoitteisiin pääsemiseksi Linna pitää tärkeänä, että koulutusputki toimii. Korkeakouluille annetaan rahoitusmallissa kannustimia läpäisyprosessien nopeuttamisesta. Korkeakoulututkintojen prosenttimäärää pyritään kasvattamaan myös purkamalla tutkintojen kasautumista samoille henkilöille.

”On huolehdittava siitä, että nuoret saavat ajoissa opiskelupaikan ja pääsevät myös työelämään ajoissa.”

TKI-rahoituslakiin kirjattuun neljän prosentin tavoitteeseen pääsemistä tuetaan muun muassa ulkopuolisen rahoituksen hankkimiseen liittyvillä kannustimilla.

Hallitusohjelmassa on maininta tohtoritutkintojen painoarvon nostamisesta. Mitä se käytännössä tarkoittaa, ja mihin esimerkiksi tuhannen tohtorin ohjelmalla pyritään?

”Jos T&K halutaan nostaa neljään prosenttiin, on oltava tutkimukseen ja sen tason nostamiseen kykenevää henkilöstöä. Tarvitsemme ihmisiä, jotka osaavat sekä tutkia että johtaa tutkimustoimintaa.”

Linna kertoo pohtineensa, saadaanko kolmen vuoden rahoituksen sisältäviin tohtoriohjelmaan riittävästi hakijoita, ja yllättyneensä myönteisesti kuullessaan ennakkotietoja hakemusten määristä.

”Suomalaisissa korkeakouluissa on vahvaa, itsenäistä tekemistä. Pohja on kunnossa. Koulujen henkilöstö on sitoutunutta ja määrätietoista.”

RAHOITUSMALLI EI TEE LAATUA, KORKEAKOULUT TEKEVÄT

Sana ”laatu” vilahtaa säännöllisesti Linnan puheissa. Se on volyymejä tärkeämpää. Laatu syntyy Linnan mukaan muun muassa profiloitumalla ja keskittymällä.

”Laatu tehdään korkeakouluissa. Rahoitusmalli ei tee laatua”, hän huomauttaa.

Laadukas koulutus on yhteydessä myös siihen, että opetusta ja tutkimusta ei eroteta.

”Toista ei ole olemassa ilman toista. Niiden on kuljettava käsi kädessä.”

Linna ei lähde nimeämään aloja, joihin tohtorikoulutuksessa olisi erityisesti keskityttävä. Tohtoreita tarvitaan ylipäättään enemmän.

”Luomme mahdollisimman hyvän toimintaympäristön. Tuemme profiloitumista ja viemme prosesseja eteenpäin, mutta emme määrittele sisältöjä.”

Yhden selkeän juonteen hän nimeää.

”Yhteiskunnalliset haasteet ovat ratkaistavissa monitieteisesti. Meillä on siis oltava ihmisiä, jotka pystyvät monitieteiseen ongelmanratkaisuun.”

Korkeakoulujen autonomia huolettaa kentällä. Kavennetaanko sitä? Mikä on Linnan johtaman osaston rooli?

Linna kertoo tunnistavansa kysymykseen sisältyvän jännitteen. Hänellä on monivuotinen kokemus Aalto-yliopiston Johtamisen tukipalvelut -yksikön johtamisesta, joten hän näkee asiat myös korkeakoulutoimijan kulmasta. Linna arvioi, että suomalaiset korkeakoulut ovat sangen autonomisia.

”Näin on jo, ja kuuluu olla myös tulevaisuudessa.”

Hän muistuttaa, että hallitusohjelman strategiarahoituksen uudistus lisää korkeakoulujen itsenäisyyttä.

”Strategiarahoitus oli aiemmin jaettu kahden osaan, koulujen omiin strategioihin ja ohjelmarahoitukseen, johon liittyi ministeriön asettamia tavoitteita tai hankekokonaisuuksia. Nyt ohjelmarahoitus poistuu kokonaan. Sen tilalle allokoidaan rahaa kehittämistoimiin, joista koulut tekevät itse ehdotuksia.”

PAINEN RAHOITUSMALLIN UUDISTUKSELLE KASVAA

Korkeakoulujen nykyinen rahoitusmalli on pitkälti tulosperusteinen. Laskennalliseen malliin on nyt tehty muutamia prosenttiyksiköiden muutoksia.

”Oma näkemykseni on, että rahoitusmallin isommalle uudistukselle on valtava tarve.”

Viesti kentältä on kuultu. Rahoitusmallia valmistelleessa työryhmässä arvioitiin, että yhdessä olisi luotava kokonaan uusi visio.

”Sektorilla on hyvä strategiapaperi, joka on luotu vuonna 2017. Korkeakoulut pitävät vision linjauksia edelleen relevantteina, ja niihin palataan tuon tuosta korkeakoulupolitiikan linjasta keskusteltaessa.”

Maailmassa on kuitenkin tapahtunut paljon.

”Olisi arvioitava monen muutoksen vaikutusta sektoriin. Digitalisaatio, maailmanpolitiikan tilanteen muuttuminen, muuttoliike, kan-

sainvälisyyden merkityksen lisääntyminen”, Linna luettelee.

Hänen mielestään olisi pohdittava myös sitä, miten toteutetaan jatkuvan oppimisen tavoite ja mikä on tutkintojen rooli ylipäättään. Uusi visio olisi ensin luotava yhdessä. Sen jälkeen palattaisiin rahoitukseen ja ohjaukseen.

”Keskinäisen ymmärryksen lisääminen on tärkeää. Yhteisen näkemysten luomiseen tarvitaan keskustelua.”

KEHITYSEHDOTUKSET PÖYDÄLLÄ TULOSSOPIMUSNEUVOTTELUISSA

Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osaston työpöydällä on tänä vuonna myös tulossopimusneuvotteluiden prosessi. Niihin liittyvistä, yhteisistä tavoitteista on sovittu viime vuonna, ja tutkintotavoiteluvuista on käyty vuoropuhelua. Linna kertoo, että ministeriö on neuvotellut ammattikorkeakoulujen kanssa keväällä, ja yliopistot ovat vuorossa syyslokakuussa.

”Neuvotteluissa keskustellaan korkeakoulujen itse määrittämistä tavoitteista, niiden indikaattoreista sekä rahoituksesta. Korkeakouluilta on pyydetty ehdotuksia siitä, mihin ne tarvitsevat kehittämistyyppistä rahoitusta.”

Linna kertoo tutustuneensa äskettäin ammattikorkeakoulujen ehdotuksiin. Niissä erottui selkeästi kolme ryhmää: uusia yhteistyörakenteita korkeakoulujen välillä koskevat, tutkimus- ja kehitystoiminnan ekosysteemeihin liittyvät ja kolmantena erityyppiset kansainvälisyyteen liittyvät aloitteet.

”Etenkin korkeakoulujen yhteistyötä koskevista ehdotuksista olin kovin iloinen”, hän kiittelee.

Vaikka kirittävää riittää, Linna tietää myös kentän vahvuudet. Myönteisiä signaaleja on.

”Suomalaisissa korkeakouluissa on vahvaa, itsenäistä tekemistä. Pohja on kunnossa. Korkeakoulujen henkilöstö on sitoutunutta ja määrätietoista. Ihmisillä on yleinen pyrkimys saada aikaan hyvää.” ▲

Tapahtumajärjestäjän unelma

Kokoukset - Koulutukset Konferenssit - Juhlat

Monipuoliset palvelut järven rannalla

15 minuuttia lentokentältä, puoli tuntia Helsingin keskustasta

Kirkkotie 36, Tuusula
www.gustavelund.fi

09-273 7555
sales@gustavelund.fi

Gallup

Kohti vapaata tutkimusrahoitusta

Miten korkeakoulujen rahoitusmalleja tulisi pitkällä aikavälillä kehittää? Acatiimi kysyi näkemyksiä liitoilta.

Mika Lähteenmäki,
Professoriliitto

YLIOPISTOJEN rahoituksen painopiste on siirrettävä koulutusmääriin perustuvasta rahoituksesta ja projektiokohtaisesta tutkimusrahoituksesta nykyistä enemmän vapaaseen tutkimusrahoitukseen. Vain siten voidaan varmistaa, että yliopistot voivat nopeasti profiloitua omiin erityisaloihinsa, ja Suomi nousee tutkimuksen ja opetuksen edelläkävijämaaksi. Vapaa tutkimusrahoitus edistää myös tutkijoiden kansainvälistä liikkuvuutta, yhteistyötä, yritysyritystä ja tutkimuksen vaikuttavuutta. Uudistus pitäisi käynnistää välittömästi, ja siinä tulisi ottaa huomioon kansalliset erityispiirteet. Uudistetun rahoitusmallin tulee pohjautua tutkittuun tietoon, ja sen laatimisessa pitää hyödyntää professoreiden tieteellistä asiantuntemusta aloillaan.

Tero Karjalainen,
Tieteentekijät

TIETEENTEKIJÖIDEN näkökulmasta on hyvä, että nyt esitetyt muutokset rahoitusmalliin ovat jokseenkin maltillisia. Haluamme korostaa, että suomalainen yliopistojen rahoitusmalli on kansainvälisesti vertailtuna poikkeuksellisen tulosperusteinen, ja kannatamme pitkällä aikavälillä merkittävämpiä muutoksia nykyiseen rahoitusmalliin. Katsomme, että merkittävämät muutokset on valmisteltava tutkittuun tietoon perustuen riittävän ajoissa, jotta vältytään sellaisilta nopeilta muutoksilta, joihin korkeakouluilla ei olisi käytännössä mahdollisuutta valmistautua. Rahoituksen muutosrajoittimen sisällyttäminen malliin on perusteltua, jotta korkeakoulukohtaiset rahoituksen muutokset pysyisivät kohtuullisina.

Santeri Palviainen,
YLL

RAHOITUSMALLIEN keskeinen ohjausvaikutus tulee perustua tietoon ja sillä ohjaamiseen. Nykyinen erittäin tulosorientoinut rahoitusmalli ei ohjaa korkeakoulujen yhteistyöhön, vaan jokainen rahoiteen omilla tuloksillaan. Tulorientoation lisähaaste on indikaattorien vaihtuvuus ja muuttuvat tavoitteet. Indikaattorien osalta on keskeistä, ettei rahoitusmalli edellyttäisi korkeakouluilta toimia, joihin yksittäisen korkeakoulun vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset. Esimerkki tällaisesta on toisena tutkintona suoritettujen maisterin tutkintojen vähäinen vaikutus yliopistojen rahoitukseen, vaikka koulutuksessa tarvittavat resurssit eivät ole merkittävästi pienemmät ensikertalaisiin verrattuna.

KUVAT: TIETEENTEKIJÄT, PROFESSORILIITTO, YLL

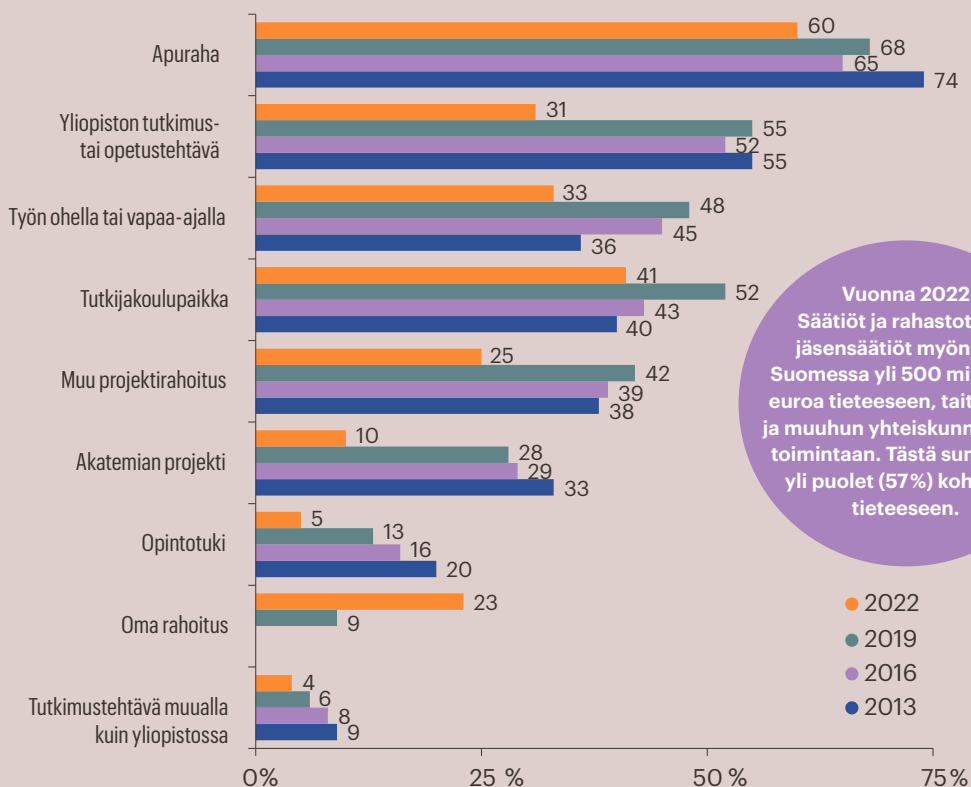
Apurahat ovat tutkijanuralla yleisiä

Kolme neljästä Tieteentekijöiden jäsenkyselyyn vastanneista on toiminut apurahatutkijana.

Yhä useampi tekee tutkimusta apurahalla

APURAHOJEN MERKITYS tutkijanuralla on kasvanut. Tieteentekijöiden vuonna 2022 toteutetussa jäsenkyselyssä jopa 76 prosenttia kaikista vastaajista ilmoitti toimineensa apurahalla jossain vaiheessa uraansa. Määrä on kasvanut edellisistä kyselyistä. Väitöskirjatutkimuksen rahoitus apurahalla on kuitenkin viime vuosina ollut laskussa.

Väitöskirjatutkimuksen rahoituslähteet 2013-2022

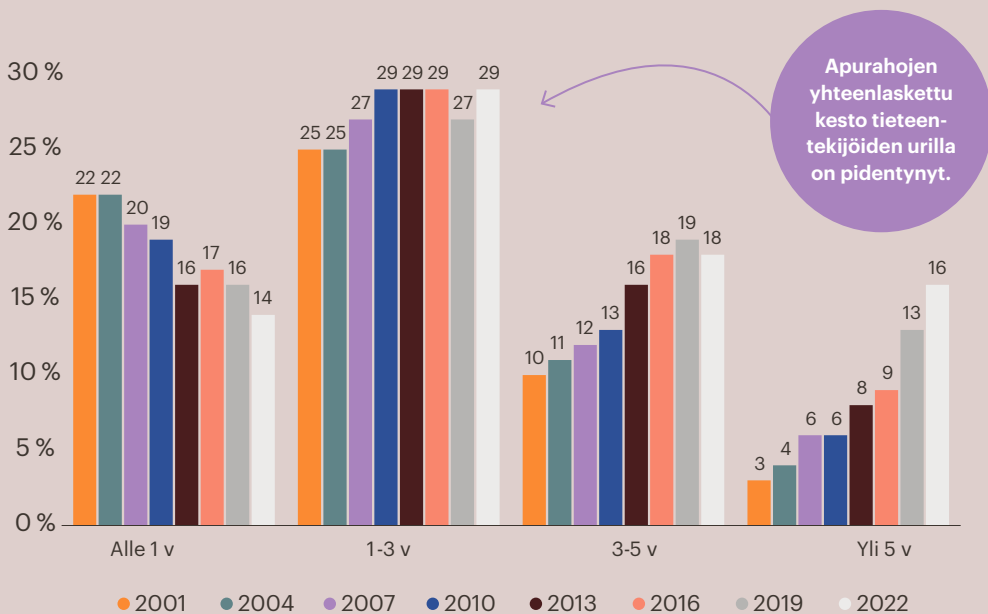

Vuonna 2022 Säätiöt ja rahastot ry:n jäsensäätiöt myönsivät Suomessa yli 500 miljoonaa euroa tieteeseen, taiteeseen ja muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan. Tästä summasta yli puolet (57%) kohdistui tieteeseen.

- 2022
- 2019
- 2016
- 2013

Apurahojen kesto ja suuruus

APURAHAKAUSIEN KESTO vaihtelee yhden kuukauden ja neljän vuoden välillä, tyypillinen kesto on vuosi (väitöskirjaa tekevät) tai 1,5 vuotta (muut tutkijat).

Apurahakausien yhteenlaskettu kesto 2001-2022, %

APURAHAN SUURUUS vaihtelee väitöskirjaa tekevillä 500–3 000 €/kk välillä ja muilla tutkijoilla 900–4 100 €/kk välillä. Tyypillinen apuraha on suuruudeltaan noin 2 170 €/kk (väitöskirjatutkijat) tai 2 600 €/kk (muut tutkijat). Verovapaan apurahan määrä vuonna 2024 on 26 269,46 €.

	Keskiarvo	Keskihajonta	Mediaani	Minimi	Maksimi
Kesto, kk					
Jatko-opiskeleva	19,0	13,9	12	1	48
Muu apurahatutkija	20,6	12,5	18	2	48
Suuruus, €/kk					
Jatko-opiskeleva	2163	401	2166	500	3000
Muu apurahatutkija	2761	652	2600	900	4100

Unohtuuko etätöinnostuksessa korkeakoulujen tehtävän ydin?

Etä- ja hybridityö vaikuttaa työhyvinvointiin monin tavoin. Työyhteisöissä käydään nyt vilkasta keskustelua siitä, mikä on riittävä määrä kasvokkaista vuorovaikutusta.

 TARJA SINERVO

 ISTOCK

Viime vuosien yhteiskuntaa myllertäneet kriisit ovat aiheuttaneet pyyviä muutoksia työelämään. Etenkin asiantuntijat ja tutkijat ovat jääneet sankoin joukoin etätöyöhön.

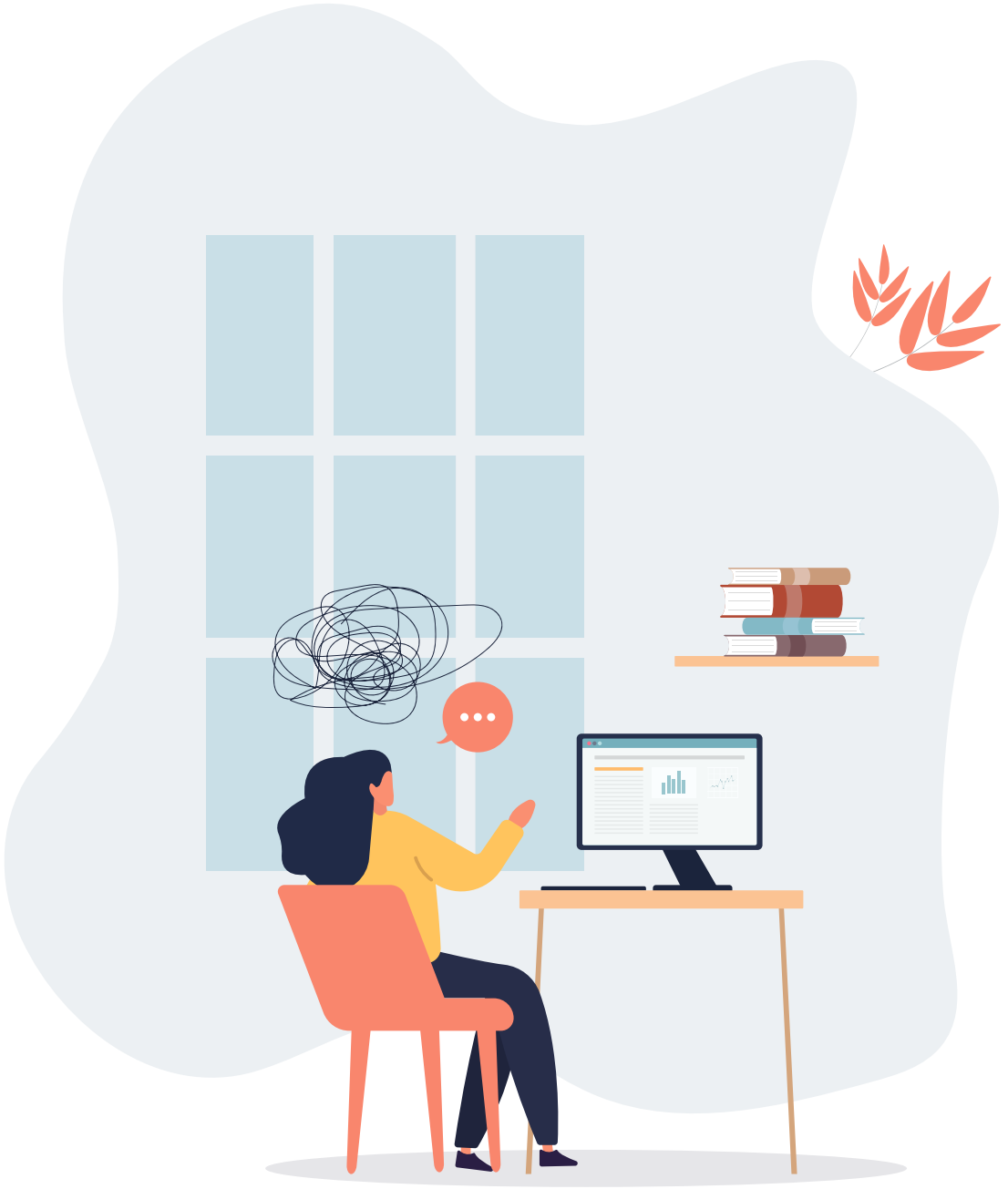
Moni kokee, että työt saa tehtyä parhaiten kodin rauhassa.

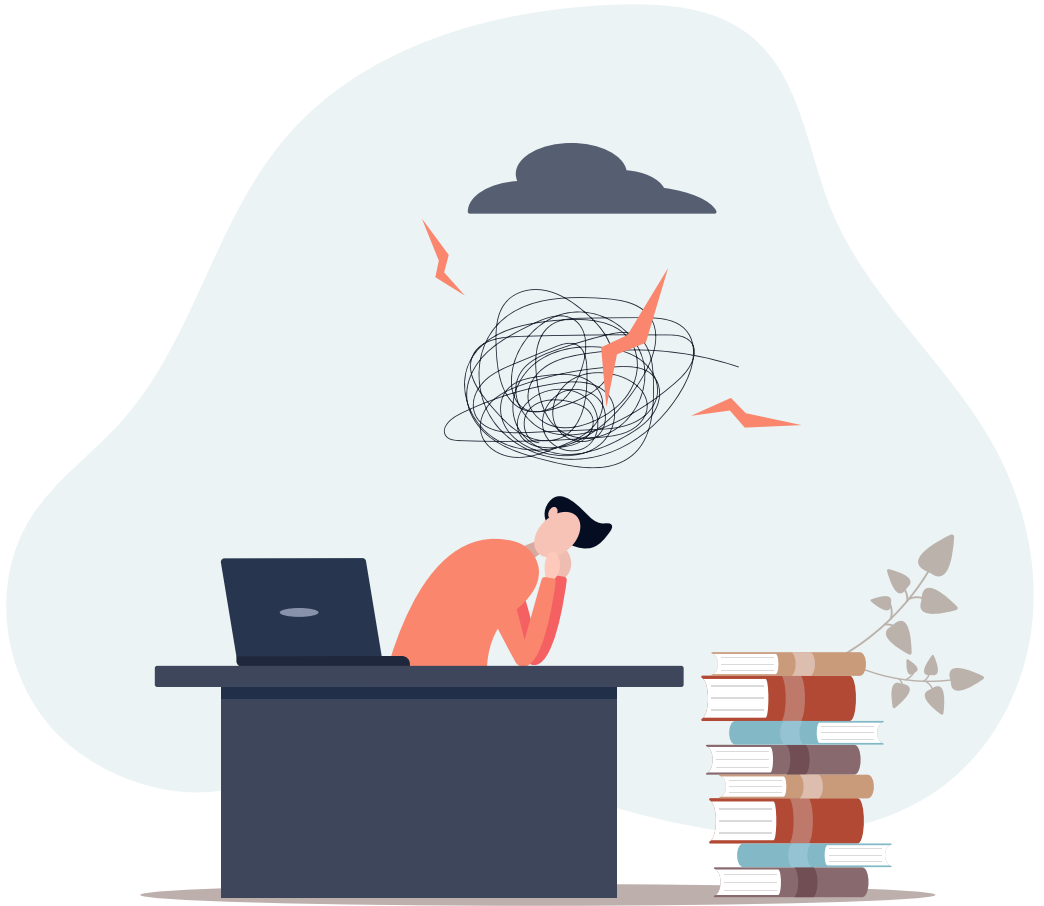
Läsnä-, etä- ja hybridityön vaikutuksia tulisi kuitenkin pohtia myös yhteisöllisestä näkökulmasta, muistuttaa Työterveyslaitoksen johtava asiantuntija, kauppatieteiden tohtori **Sinimaaria Ranki**. Kampuksella voi olla kollega tai opiskelija, jota auttaa eteenpäin se,

että häneltä kysyy jotain olennaista ja asioita pohditaan yhdessä. Kohtaaminen voi avata uuden näkymän asiaan, joka olisi jäänyt havaitsematta etätöyössä.

”Korkeakoulu yhteisöissä uuden tiedon tuottaminen on kaiken ydin. Siellä, jos missä, tulisi olla mahdollisuus odottamattomille oivalluksille, kysymyksille, erilaisille näkemyksille ja spontaaniudelle. Miten vaalitaan sitä, että tällaisia mahdollisuuksia syntyy riittävästi?” Ranki kysyy.

Sinimaaria Ranki on pitkän linjan työelämä-tutkija. Hän on vetänyt Työterveyslaitoksen

työelämän muutosta käsittelevää Hybridityö, etättyö ja läsnätyö (HELP) -projektia. Hän uskoo, että yhteisöllisyys ja yhdessä oppiminen ovat korkeakoulujen vahvuuksia – niistä tulee vain pitää kiinni.

”Moni organisaatio on jo löytänyt hyviä tapoja hybridityöskentelyyn, mutta usein polku on pitkä. Omalle yksikölle sopivan tavan löytäminen edellyttää kokeilemista ja paljon keskustelua”, Ranki sanoo.

Rankin mukaan yhteisöllisyydessä on tärkeää työntekijöiden yhteinen tavoite. Ymmärrys siitä, miten oma työ kytkeytyy kokonaisuuteen ja vie sitä eteenpäin. Kun työyhteisössä on yhteisöllisyyttä sekä luottamuksen ja arvostuksen ilmapiiri, tapahtuu oppimista. Tästä taas seuraa yhteisten tavoitteiden uudistumista, ja toiminta kehittyy.

”Etättyö on suunnatonta vapautta, mutta siihen liittyy myös vastuuta. Jos osaaminen ja yhteisöllisyys rapautuvat, ja ihmiset eristäytyvät ja uupuvat, on syytä miettiä, voiko tällaista ylläpitää.”

ETÄTYÖN HYVÄT JA HUONOT HEDELMÄT

Työterveyslaitoksen tietojen mukaan tällä hetkellä noin 60 prosenttia suomalaisista työssäkävivistä tekee lähityötä ja 30 prosenttia hybridityötä. Yksinomaan etättyötä tekee 10 prosenttia työssäkävivistä, mikä on neljä kertaa enemmän kuin ennen koronapandemiaa.

”Nyt näyttäisi siltä, että hybridityöntekijät viettävät noin kahdesta kolmeen päivää työpaikalla ja muun ajan etätöissä. Sama suuruusluokka näyttäisi pätevän monissa maissa”, Ranki kertoo.

”Sähköiset palaverit noudattavat yleensä samaa kaavaa. Spontaanius ja lähikohtaamisille ominainen viestinnän monipuolisuus tупpaavat jäämään pois.”

Euroopan laajuisen kyselyn mukaan ihmiset kokevat etätömahdollisuuden elämänlaadun parantumisena.

”Etätö helpottaa työn ja muun elämän yhteensovittamista. Se vahvistaa myös työn itsenäisyyttä, mikä puolestaan lisää työn mielekkyyttä ja tuottavuutta. Ihmiset kokevat suoriutuvansa työstään aiempaa paremmin ja pystyvät olemaan sekä tehokkaampia että tuottavampia”, Ranki arvioi.

Digitalisaation myötä viestintävälineet ovat kehittyneet huomasti. Sähköisten keskustelupalustojen avulla yhteydenpito on helpottunut ja mahdollistanut entistä suurempien joukkojen saavuttamisen laajemmalla alueella. Koliolla on toinenkin puoli.

”Se joukko työkavereita, joiden kanssa viestitään, on kaventunut. Myös viestinnän laatu on kärsinyt. Sähköiset palaverit noudattavat yleensä samaa kaavaa. Spontaanius ja lähikohtaamisille ominainen viestinnän monipuolisuus tупpaavat jäämään pois”, Ranki pohtii.

YHTEISÖLLISYYSVAJE VIE VOIMAVARAT
Muuttuvat työskentelytavat vaikuttavat myös työhyvinvointiin.

”Työhyvinvointi näyttää viimeisen puolen vuoden aikana heikentyneen erityisesti siksi, että työn voimavarat, kuten työn imu, osaaminen ja yhteisöllisyys, ovat vähentyneet”, Ranki kertoo. Johtopäätös perustuu Työterveyslaitoksen Miten Suomi voi? -kyselyn tuloksiin.

Työhyvinvointia tarkasteltaessa katsotaan yleensä tasapainoa työvoimavarojen ja kuormitustekijöiden välillä. Jos ne ovat sopivassa suhteessa, työkyky pysyy hyvänä, mikä taas tukee työhyvinvointia. Yhteisöllisyyden tiedetään kärsineen myös etätöystä, ja yksin kotona työskentely vähentää myös työssä oppimista. Ne ovat keskeisiä tekijöitä sekä työhyvinvoinnille että työn tuottavuuskehitykselle. Etätö aiheuttaa usein myös yksinäisyyden ja tylsistymisen tunteita.

Asiantuntija-ammateissa myös työn määrä on kasvanut. Kun voimavarat samalla heik-

kenevät, työuupumuksen todennäköisyys lisääntyy. Miten Suomi voi? -kyselyn mukaan 17 prosenttia työntekijöistä on jo riskirajoilla, ja 9 prosentilla työuupumuksen oireet haittaavat jo arkea. Hyvää on se, että kolme neljästä kertoo, ettei koe työuupumuksen oireita.

VALOPILKKUNA MERKITYKSELLISYYS

Ranki näkee akateemisessa työelämässä myös vahvuuksia.

”Meillä vallitsee vahva keskinäinen luottamus työpaikoilla. Ihmiset uskovat, että työssä voi esittää ajatuksia ja ideoita. Jos syntyy ristiriitoja, niitä voidaan yhdessä käsitellä ja ratkoa. Luottamus on tärkeä elementti siinä, että yhteisten keskustelujen ja kokeilujen kautta

löydämme työhyvinvointia tukevat toimintamallit työyhteisöissä.”

Toinen tärkeä työelämän vahvuus on työn merkityksellisuuden kokemus.

”Yli 85 prosenttia palkansaajista kokee, että oma työ on merkityksellistä. Se on äärimmäisen tärkeä ominaisuus. Kolme neljäsosaa ihmisistä on motivoituneita, kokee työn imua ja saa tehdä itsenäisesti päätöksiä. Näin meillä on vahva pohja, jolle on hyvä rakentaa.” ▲

Lisätietoa: Hybridityö, etättyö ja lähityö (HELP) | Työterveyslaitos (ttl.fi) Työelämän tulevaisuudennäkymiä: hyvinvointi ja tuottavuus hybridityön maailmassa TAK Työpoliittinen aikauskirja 1/2023 (valtioneuvosto.fi)

Sinimaaria Rankin vinkit työkuorman selättämiseen

TYÖN MÄÄRÄN LISÄÄNTYMINEN on noussut esiin tuoreissa kyselyissämme. Tutkijoiden kohdalla kysymys on kimurantti, sillä meillä on vahva intohimo työn tekemiseen. Työstä ei malttaisi irrottautua jännittävässä tutkimusvaiheessa. Ajoittain työyhteisössä on hyvä käydä kriittistä keskustelua prioriteeteista: mikä on se olennainen, mitä täytyy tehdä.

Tiedolla johtamisesta puhutaan paljon ja kerätään valtavia määriä dataa. On tärkeää miettiä, mikä on relevantti tieto, jota tarvi-

taan, ja miten sitä kerätään. Saadaanko tietoa automaattisesti koottua vai edellyttääkö se isoa joukkoa ihmisiä syöttämään tietoa järjestelmään käsin? Mitä todella tarvitaan, miten työ organisoidaan ja miten siinä hyödynnetään automaatiota ja tekoälyä?

Tuottavuudessa ja työhyvinvoinnissa avainkysymys on, miten tehdään fiksummin ja keskitytään olennaiseen. Jotta sen voi nähdä, tarvitaan aikaa ajattelulle. Välillä on pysähdyttävä suorittamisesta ja otettava aikaa pohdintoille, jotta näkisi selvemmin.

Päivitä jäsentietosi Tieteentekijöiden e-asioinnissa, kun vaihdat työpaikkaa tai työtilanteesi muuttuu.

easiointi.tieteentekijat.fi

Inspiraatio

Näyttely

GALLEN-KALLELAN MUSEO. KUVAAJA: JUKKA PAAVOLA.

Akseli Gallen-Kallela, Vanitas (Kristinusko ja pakanaus), 1900. Guassi.

Karealianismin alkulähteillä

Gallen-Kallela Museon näyttely tutustuu häämatkaan Vienan Karjalaan.

Akseli Gallen-Kallelan romanttisten Kalevala- ja Karjala-aiheiden innoittaja voi löytyä häämatkalta Kainuusta ja Vienan Karjalasta. Gallen-Kallelan Museon uusi Sydänmailla-näyttely ja näyttelyyn liittyvä julkaisu paljastavat uutta tietoa Akseli ja **Mary Gallen-Kallelan** häämatkasta Kainuuseen ja Vienan Karjalaan. Näyttelyssä tarkastellaan taideteoksia, valokuvien ja paikkoihin liittyvien muistojen kautta häämatkan polveilevaa kulkua Viipurista Kuhmoniemeen, Lapinsalmen torppaan ja edelleen rajantakaiseen Vienan Karjalaan.

Näyttelyn keskiössä on museonjohtaja **Tuija Wahlroosin** tekemä tutkimus Akseli ja Mary Gallen-Kallelan häämatkasta. Tutki-

mus tuo esille uutta tietoa tarunhoitoiseksi muodostuneesta matkasta, josta taiteilija-karelianismin katsotaan alkaneen.

Matkan yhtenä päämääränä oli vierailulla Vienan runokylissä ja tutustua paikalliseen kulttuuriin. Vienan puolelle suuntautuneilla tutkimusmatkoilla oli mukana myös Pariisin opiskelutoveri, ruotsalainen taiteilija **Louis Sparre** (1863–1964), joka liittyi nuoren parin seuraan Kuhmossa. Akseli, Mary ja Louis Sparre vierailivat Rimmillä sekä Venäjän puolella Sappovaarassa, Akonlahdella ja Miinoassa. Taitelijat keräsivät matkallaan kokoelmiinsa esineitä ja valokuvasivat paikallista elämää. Vienan retkien oppaana toimi **Renne Have-rinen** (1850–1898) Matokankaan torpasta.

Gallen-Kallela hyödynsi Kainuussa ja Viennassa kokemaansa myöhemmissä Kalevala-aiheissaan sekä Pariisin maailmannäyttelyn ja Jusélius-mausoleumin freskoissa. Hänen ensimmäinen ateljeekotinsa Kalela (1895) oli esimerkki karjalaisen rakennustyylin soveltamisesta uuteen suomalaiseen tyyliin. Matkan aikana ja sen jälkimainingeissa syntyivät muun muassa teokset Vuokatti ja Pöllyvaara, Pettuleivän virttä laulava tyttö, Madonna, Vanitas sekä Mary ompelee karjalaistuvassa.

Gallen-Kalleloiden häämatkaa leimasi työtilaus – Aino-triptyykin toisen version valmistelu. Ensimmäinen versio triptyykistä oli nuoren Akselin Pariisin-opiskelujen itsenäinen näyttötyö, jonka hän oli tuonut suomalaisen yleisön nähtäville keväällä 1889. Taiteilija uskoi, että ensimmäisen version heikkoudet paranisivat, kun teos maalattaisiin suomalaisessa luonnossa ja paikallisia malleja käyttäen.

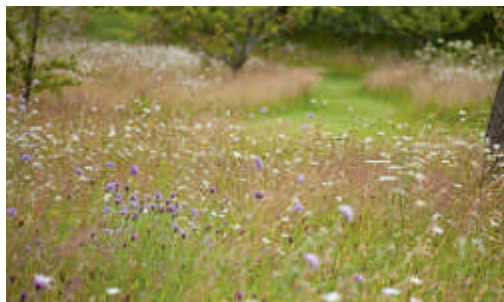
Sydänmailla – Kesä Kainuussa 1890, 15.9. asti
Gallen-Kallelan Museossa, Gallen-Kallelan tie 27, Espoo. Sydänmailla – Akselin ja Maryn kesä Kuhmossa 1890 -kirja julkaistaan näyttelyn yhteydessä.

Villi on kaunista

Pölyttävien hyönteisten auttaminen voi olla helppoa. Riittää, että tarjoaa niille villiintyneitä elinympäristöjä. Pölyttäjien, niittykukkien ja muun lähiluonnon auttamiseksi WWF aloittaa Ala villiksi -kampanjan, joka kannustaa villiinnyttämään koti- ja mökkipihoja sekä parvekkeita.

Pölyttävien hyönteisten ja niiden elinympäristöjen häviäminen on maailmanlaajuinen riski, joka koskettaa myös Suomea. Suomessa pölyttäjien tärkeimpiä elinympäristöjä ovat perinneympäristöt, kuten niityt, kedot ja hakamaat, jotka kaikki ovat uhanalaisia luontotyypppejä.

”Kiteytettynä villiinnyttäminen on helpoimmillaan sitä, että jättää puutarhansa hallitusti hoitamatta. Voi esimerkiksi jättää nurmikon leikkaamatta ja antaa kukkien kasvaa”, tiivistää WWF:n suojeluasiantuntija **Eeva-Liisa Korpela**.

ISTOCK

Pölyttäjien säilyminen on ihmisten kannalta välttämätöntä. Jos pölyttäjiä ei ole, vaikutukset esimerkiksi ruokaturvaan ovat dramaattiset: noin 75 prosenttia maailman tärkeimmistä ruokakasveista on riippuvaisia pölyttäjien työstä. Myös muut hyönteiset, pikkunisäkkäät sekä linnut kiittävät, kun niille löytyy yhä enemmän pesäpaikkoja.

”Villiinnyttämällä pihamaata laajennamme pölyttäjien elintilaa. Ahdingossa olevien niitykasvien vaaliminen on lisäksi itsessään arvokasta,” Korpela muistuttaa.

Lisätietoja kampanjasta: alavilliksi.fi

Kirja

Tietokirjallisuuden rajoja etsimässä

Tietokirjallisuuden ja muun kirjallisuuden rajat muuttuvat alati ja välillä hälvenevät täysin. Tietokirjoissa käyteään jopa sarjakuvaa, koska se ilmaisee asiat selkeästi ja havainnollisesti kaikkien ymmärtämällä tavalla. Esimerkiksi Gaudeamus on julkaissut paljon tiedepiirroksikirjoja perheen pienimmille. Yllättävä tieto on, että kyse on vain ympyrän sulkeutumisesta. Vielä 1700-luvulla kauno- ja tietokirjallisuuden välinen viiva oli veteen vedetty. Joskus myös sensuuri pakotti puke-

Ida Henritius,
Olli Löytty & Anne
Mäntynen (toim.):
**Tietokirjallisuuden
lajit ja rajat.**
Gaudeamus 2023

maan faktat fiktion muotoon. Rajoja ja lajeja määrittelevät kulttuurinen konteksti ja lukijakunta vuorovaikutuksessa tiedon tuottajien kanssa. Tämä saa lukijan miettimään, millainen on tietokirjallisuuden tulevaisuus maailmassa, jossa propaganda, populismi ja muu tiedon valepukuun piiloutunut disinformatio kasvavat ja leviävät kiihtyvällä vauhdilla. Kirja tosin on optimistinen: vaikka rajat hälvenevät, tutkittu tieto pitää pintansa muutosten tyrskyissä.

Pekka Wahlstedt

Määräaikaisuudet työllistävät Helsingin yliopiston pääluottamusmiestä

Tiina Niklander on yksi Helsingin yliopiston pääluottamusmiehistä. Monituhatpäisessä akateemisessa yhteisössä määräaikaisiin työsopimuksiin liittyvät kysymykset ovat usein luottamusmiesten agendalla.

 SAMPPA HAAPIO

Miten luottamusmiestoiminta on organisoitu Helsingin yliopistossa ja millainen on luottamusmiesten työnjako, Helsingin yliopiston pääluottamusmies Tiina Niklander?

JUKOlla (Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestöllä) on neljä pääluottamusmiestä Helsingin yliopiston toimipisteissä. Kaikilla neuvottelujärjestöillä heitä on yhteensä seitsemän. Kaikkiaan luottamusmiehiä on yli kolmekymmentä, joista JUKOlla on 22. Helsingin yliopiston 11:ssä eri tiedekunnassa ja lukuisissa erillislaitoksissa on yhteensä yli 8 000 työntekijää.

Pääluottamusmiehet hoitavat käytännössä kaikki viralliset neuvottelut työnantajan kanssa, kuten esimerkiksi muutos- ja mahdolliset paikallisneuvottelut. Luottamusmiehet osallistuvat yhteistoimintakokouksiin, mutta he toimivat pääasiassa omassa paikallisessa yhtei-

sössään. Heille ei ole varattu kovinkaan paljon työaika luottamusmiestehtävän hoitoon, mikä ymmärrettävästi rajoittaa aktiivisuutta.

Millaisia tapauksia olet viime aikoina käsitellyt?

Tyypillisimpiä tilanteita ovat erilaiset työsuhteeseen liittyvät kysymykset, kuten määräaikaisuuden perusteet. Luottamusmieheltä kysytään esimerkiksi sitä, pitäisikö työsuhteen olla määräaikainen vai toistaiseksi voimassa oleva. Joitakin muita työsopimuksen tulkintoihin liittyviä kiistoja on silloin tällöin.

Työnantajan tiukka tulkinta sairausajan palkanmaksusta on johtanut välillä ikäviin tilanteisiin. Neuvotteluissa työnantaja ei ole ollut halukas joustamaan näkemyksistään. Muita palkanmaksuun liittyviä erimielisyyksiä on äärimmäisen vähän.

Millainen neuvotteluyhteys työnantajaan on?

Tällä hetkellä neuvotteluyhteys työnantajan kanssa on toimiva. Pystymme nostamaan esille vaikeitakin asioita ja erilaisia näkökulmia. Aina niitä ei kuunnella, mutta sekin on aika normaalia.

Milloin kannattaa olla yhteydessä luottamusmieheen? Millaisissa asioissa hän auttaa?

Luottamusmieheen on syytä olla yhteydessä heti, jos alkaa mietityttää, onko kaikki ihan kunnossa. Kannattaa myös itse lukea työehtosopimusta.

Luottamusmiehiä pyydetään aika ajoin kuulemistilaisuuksiin, joissa työnantaja harkitsee esimerkiksi varoituksen antamista. Pääluottamusmies on paikalla erityisesti silloin, kun asia liittyy esimerkiksi epäasialliseen käyttäytymiseen, koska tyypillisesti työntekijän on hankalampi vastata sellaisiin syytöksiin. Jos taas asia liittyy esimerkiksi työtehtävien hoitoon, luottamusmiestä pyydetään paikalle harvoin.

Kuinka hyvin työntekijät tuntevat työehtosopimuksen?

Henkilöstö tuntee työehtosopimuksen varsin huonosti. Toisaalta työehtosopimuksissa ei ole tullut vastaan työehtosopimuksien vastaisia elementtejä, joten esihenkilöiden ei ole edes helppo toimia TESin vastaisesti.

Työnantajan tiukka tulkinta sairausajan palkanmaksusta on johtanut välillä ikäviin tilanteisiin.

Yliopistoissa työskentelee tyypillisesti paljon kansainvälistä henkilöstöä. Kielitaito voi olla puutteellinen, työkulttuuria ei tunneta, ja työehtosopimus voi ylipäättään olla käsitteenä vieras. Suomalainen sopimusteksti ei välttämättä avaudu aivan helposti toisesta kulttuurista tulevalle henkilölle, vaikka toki akateemisesti koulutetuilla on hyvät valmiudet lukea haastavampiakin tekstejä.

Mitä vinkkaisit henkilölle, joka harkitsee luottamusmieheksi lähtemistä?

Luottamusmieheksi kannattaa ehdottomasti ryhtyä, jos yhtään kiinnostaa yhteisten asioiden ajaminen, työsuhteen ehdot tai yliopiston toimintaorganisaatio. Minäkin jäin jossain kohtaa pois tehtävästä, joten tässäkin olisi pian pesti auki. Ensi syksynä on vaalit, joten mukaan pääsee heti seuraavan vuoden alusta. Luottamusmiesten kausi on kaksivuotinen. ▲

Keskustelua

Älkää välttäkö meitä, välittäkää meistä!

ONNISTUUKO suomen kielen käyttö vain, kun puhumme opiskelijoiden kesken tai yliopiston ulkopuolella? Miten voimme osallistua yliopiston yhteisöön suomeksi? Mitkä ovat ne haasteet, jotka estävät meitä käyttämästä kieltä opiskelijoina suomea äidinkielenään puhuvien kollegoiden kanssa?

Olemme Helsingin yliopiston henkilökunnan jäseniä, jotka ovat pitkään opiskelleet suomea. Yhdellä meistä oli pitkästä aikaa iloisia kokemuksia suomen kielen käyttämisestä, vaikka syynä oli vahinko. Friederikellä oli polvivenähdys, ja sen vuoksi hän liikkui taksilla ympäri kaupunkia. Oli ilo ja helppoa keskustella suomeksi taksikuskien kanssa. He olivat maahanmuuttajataustaisia ja opiskelleet suomea asuessaan täällä. Samanlaisia positiivisia kokemuksia tapahtuu kaupoissa, palveluissa ja lääkärissä.

Tilanne muuttuu aina dramaattisesti, kun saavumme työpaikallemme Helsingin yliopistoon. Kollegoiden ovet ovat suljettuina, ja kun tapaamme suomalaisia kollegoita kahvihuoneessa, tervehdys tulee usein englanniksi. Tärkeät hallintokokoukset käydään pelkästään suomeksi. Arjen keskustelut pysyvät siis englanninkielisinä, mutta vallankäytössä käytetään ainoastaan suomea.

Suomen kielen oppimisessa ja käytössä olemme kohdanneet kolme haastetta. Suurin haaste on vanhentunut suomen kielen opetusmalli, joka keskittyy kirjakielen kielioppiin ja muodollisiin konteksteihin ottamatta huomioon modernia kielipedagogiikkaa. Puhuminen kuin Linnan juhliissa ei auta meitä arjessa.

Kynnys vuorovaikutukseen on erittäin korkea suomalaisessa yhteiskunnassa. Se nousee vielä korkeammaksi, kun puhumme suomea vieraskielisinä: emme uskalla käyttää suomea, koska emme koe puhuvamme tarpeeksi hyvin, eikä keskustelukumppanimme ajattele meidän puhuvan tarpeeksi hyvin. Jos haluamme harjoitella suomea kollegan kanssa, ja hän puhuu monimutkaisesta asiasta nopeasti käyttäen suomea liian korkealla tasolla, tunnemme olomme masentuneiksi, ja vuorovaikutus epäonnistuu. Kolmas haaste on suomen kielen kurssien puute. Vaikka alkeistasolla on laaja tarjonta, kurssien määrä vähenee merkittävästi keskitasolta lähtien. Enemmän avoimuutta ja tukea suomen kielen opiskelijoille, vuorovaikutuksessa, mutta myös syventävien kurssien kautta, olisi hyvin tervetullutta.

**WASIQ SILAN JA FRIEDERIKE LÜPKE,
HELSINGIN YLIOPISTON TUTKIJAKOLLEGIUM**

YLL:n valtuustoryhmän blogikirjoitus 16.5.

Viime vuosina on vähennetty opettajankoulutuksen perusrahoitusta, mikä on tarkoittanut kasvaneita opetusryhmiä – ilman henkilöstölisäyksiä. Siis useampia opetettavia ja useampia arvioitavia – Miten tässä parannetaan laatua?

Samkot ry:n hallituksen jäsenien kirjoitus Tieteentekijöiden blogissa 16.5.

Ammattikorkeakouluista on tullut osa akateemista asiantuntijayhteisöä, jossa tehdään työtä uuden tutkitun tiedon tuottamiseksi.

X @ProfLiitto 26.4.
Tekoäly ei pysty korvaamaan ihmisten välistä vuorovaikutusta, tekoälyllä ei ole tunneälyä @lauraruotsa toteaa.
[#tekoäly](#) [#tiede](#) [#tutkimus](#)

KESKUSTELUA-PALSTALLA

julkaistaan tiiviitä mielipiteitä ja kommentteja aiemmin julkaistuihin juttuihin. Lähetä kirjoituksesi päätoimittajalle osoitteeseen eeva.ylitalo@otava.fi Voit myös etukäteen tiedustella, onko lehdessä tilaa kirjoituksellesi. Toimitus editoi tekstejä.

Yhteystiedot

PROFESSORILIITTO
– PROFESSORSFÖRBUNDET
Rautatööläisenkatu 6, 00520 Helsinki

Puheenjohtaja
Jukka Heikkilä
jups@professori.fi
puh. 045 657 5757

Toiminnanjohtaja
Tarja Niemelä
puh. 050 340 2725

Järjestöpäällikkö
Raija Pyykkö
puh. 09 4250 7011

Työsuhdepäällikkö
Leevi Mentula
puh. 040 521 8319

Taloustähtäva
Anne Lehto
puh. 09 4250 7013

Järjestösihteeri
Mia Rikala
puh. 09 4250 7012

Viestintäpäällikkö
Leena Kurkinen
puh. 050 531 5465

Liiton toimisto:
puh. 09 4250 700

Sähköpostiosoitteet:
etunimi.sukunimi@professoriliitto.fi
www.professoriliitto.fi

TIETEENTEKIJÄT
– FORSKARFÖRBUNDET
Rautatööläisenkatu 6, 00520 Helsinki

Puheenjohtaja
Tero Karjalainen

Va. toiminnanjohtaja
Nina Hahtela
puh. 0207 589 616

Johdon assistentti
Elisa Rantoharju
puh. 0207 589 624

Taloustähtäva
Sanna Hoikka
puh. 0207 589 613

Erityisasiantuntija
Miia Ijäs-Idrobo
puh. 0207 589 622

Juristi
Veera Keski-Säntti
puh. 0207 589 618

Viestintäpäällikkö
Siiri Nousiainen
puh. 0207 589 617

Viestintäsuunnittelija
Meri Vainiomäki
puh. 0207 589 625

Jäsenpalveluasiantuntija
Marsa Nyqvist-Hämäläinen
puh. 0207 589 614

Jäsenpalvelu
easionti.tieteentekijat.fi
Jäsenpalvelu ma–to klo 9–12
puh. 0207 589 619

Sähköpostiosoitteet:
etunimi.sukunimi@tieteentekijat.fi
www.tieteentekijat.fi/

YLIOPISTOJEN OPETUSALAN
LIITTO YLL
– FÖRBUNDET FÖR
UNDERVISNINGSEKTORN VID
UNIVERSITETEN YLL
Rautatööläisenkatu 6, 00520 Helsinki

Puheenjohtaja
Santeri Palviainen
puh. 040 537 6211
santeri.palviainen@oulu.fi

Järjestötoiminnan assistentti
Rosa Hawela
puh. 020 748 9552
rosa.hawela@oaj.fi

Erityisasiantuntija
Hanna Tanskanen
puh. 020 748 9621
hanna.tanskanen@oaj.fi

OAJ:n jäsenpalvelut
<https://yhtheydenotto.oaj.fi/>

ACATIIMI

Päätoimittaja
Eeva Ylitalo
eeva.ylitalo@otava.fi
Ilmoita osoitteenmuutoksista omaan liittoon.

Toimitus
Otavamedia Oy
Uudenmaankatu 10,
00015 Otavamedia.
yrityksille.otavamedia.fi

twitter.com/ProfLiitto

facebook.com/professoriliitto

twitter.com/Tieteentek

facebook.com/tieteentekijat

instagram.com/tieteentekijat/

linkedin.com/company/tieteentekijat

twitter.com/ylltwiittaa

facebook.com/YLLliitto

instagram.com/yliopistolaiset

